

Ozioma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ
Makị
Dọn De E

Onyẹ Jẹnkọ D'a Kwani Kraịstị Ụzọ
(Azaya 40.3; Malakai 4.5; Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Jọn 1.19-28)

¹ Enina kẹ ozioma banyeni Jizọsị hụn wụ Kraịstị, Onyẹ ahụn Osolobue tume, hụn wụ Nwa Osolobue dön bidon:

² Nọkẹ kẹ wẹ dön de ẹ ime ẹhụhụọ Azaya onyẹ-amuma, “Osolobue sị, ‘Lee ẹ, m rị e zi onyẹ-ozị m n'o buru n'i ụzọ, n'ọ kwan'ị ụzọ.’”

³ Olu onyẹ ohu rị a han ime atụ, a sị,

‘Kwa nị nị Di-nwonnị-enyi ụzọ; mēme ni ụzọ a n'o zinrin!’”

Jonụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku A Kwadememe Wẹ Make Ọbịbịa Jesu

⁴ Jonụ hụn e mē mirin-Chuku nọ pụha, mama ọkwa ime atụ, a sị wẹ gha ime njo wẹ roghari, keni wẹ mē wẹ mirin-Chuku wẹ gi a ghosị n'e roghariguọ wẹ, keni Osolobue gbaghari wẹ njo. ⁵ Ndi ile rị umu-alị ndi risonme Judia lẹ ndi Jerusalem ile hụ e jẹn d'e kunrun Jonụ, wẹ hụ e kupụha njo wẹ, ọ hụ e mē wẹ mirin-Chuku ime Iyi Jodani. ⁶ Jonụ yi ewuru wẹ gi enenren anụ w'a kpọ kamelu mēme; akpukpo-anụ k'o gi kenme ukun ẹ. Ihien-oriri ẹ wụ igurube lẹ mirin-enwun rị ofia.

⁷ O hụ a sị wẹ, “Onyẹ kani m lala m azuun, erudeni m onyẹ jẹnkọ d'e hulua alị topu eriri akpukpo-uku a. ⁸ M rị e gi mirin mmaka e mē onụ mirin-Chuku, kani, 'ya nwen jẹnkọ d'e gi Mmon-nsọ mē unu mirin-Chuku.’”

*Jonụ E Mę Jesu Mirin-Chuku, Ekwensụ A Nwan Jesu
(Mat 3.13—4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Ogen hụ, Jesu nọ gha Nazaretị rị azụn Galili bịa, 'ya ke Jonụ nọ mę ę mirin-Chuku ime Iyi Jodani. ¹⁰ Hụn Jesu gihụ gha ime mirin puha, ọ nọ hụn ke elu-igwere kpupu, hụn ke Mmọn-nso gi udi nduru hidanla, bịa d'a nokwasị a. ¹¹ 'Ya olu nọ gha elu-igwee si, "Iyụ wụ ezi Nwa m; ihien i a sọka m."

¹² Ozigbo hụ, Mmọn-nso nọ nu ę shi ime atu. ¹³ Ọ nọ nodi ebahun akpu-uhuohin ogunnai, iya le eje-anu rị ichen-ichen. Ekwensụ hụ a nwan a; ndi mmọn-ozì hụ e yen'ę eka.

*Jesu E Bidon Orun A
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)*

¹⁴ Ogen wę gi kpokingu Jonụ ye ime ulo-ngan, Jesu nọ bịa Galili d'e zime ozioma Osolobue. ¹⁵ Ọ hụ a si, "Ogen e zuguo, Ali-eze Osolobue a riguo nsue! Roghari ni, unu e kweri ozioma!"

*Jesu A Kpoma Ndi K'e Sonn'e
(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁶ Ebe Jizosi ghako mkpenren "Ohimin" Galili, ọ nọ hụn Sajmonu le Anduru nwene ę ebe wę rị a tu oga e ye ime mirin ahun, makeni azun ke w'a kun. ¹⁷ Jizosi nọ si wę, "Sonne ni m, m siko d'e mę onu wuru ndi a kuha ihian rike azun." ¹⁸ Wę nọ la oga wę to ozigbo, sonme ę.

¹⁹ O jenshi ihun ekere, ọ nọ hụn Jemisi le Jonu, umu Zebedi ebe wę rị ime ugbo-mirin wę e donzi oga wę. ²⁰ Ọ nọ kpọ wę ozigbo; wę nọ na nedi wę le ndi wę we orun to ime ugbo, sonme ę.

*Jesu A Chupu Eje-mmọn Rì Imę Okennyę Ohu
(Luk 4.31-37)*

²¹ Wẹ nọ shi obodo Kapanom; o ru Uhuohin Izu-iken, o nọ banye ulo-ofufe ri ebefu d'a kuzi. ²² Nkuzi e nọ tu wẹ enya, makele o kuzi nọke onye oku ri eka ele nọke ndi-nkuzi Iwu. ²³ Ogen hu dai, o nwon okennyẹ ohu eje-mmon ri ime e, hun ri ime ulo-ofufe wẹ. Okennyẹ hu nọ yi oro, si, ²⁴ “Hapu enyi ye, k'i gi enyi e me, Jesu onye Nazareti? I bia d'e tikpo enyi? A maringho m onye i wu, yu wu Onyenso Osolobue.” ²⁵ Kani, Jizosi nọ jugbo eje-mmon hu, si a, “Kpumẹ onu; gha ime e puha!” ²⁶ Eje-mmon hu nọ se okennyẹ hu, gi oken olu yi oro, gha ime e pu. ²⁷ O nọ tu wẹ ile enya, wẹ hu a ju ibe wẹ, si, “Ki wu hunni? Onwan wu nkuzi ohun—hun iken ri! O gwade eje-mmon oku, wẹ hu a gbaye e!” ²⁸ Ozigbo, otiti e nọ kpogbari egberẹ Galili ile.

Jizosi A Zuọ Ndi Bu oda

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Hun Jesu gihu gha ime ulo-ofufe ahun pu, iya le Jemisi le Jonu nọ banye iwe Saimonu le Anduru. ³⁰ Emu ri a ku nne nwunye Saimonu, o dine edine, ehụ okun ri e nwun e. Ozigbo, wẹ nọ gwa Jesu ni emu ri a ku a. ³¹ Jizosi nọ jen d'e kunrun e, kwondon e eka, weli e enu, ehii okun hu nọ hapu a; o nọ leme wẹ obia.

³² O ru ogen enyasi, ogen anwun gi roguu, wẹ nọ wehen'e ndi emu ile le ndi eje-mmon ri ime wẹ. ³³ Ndi obodo hu ile e jun onumuzo; ³⁴ Jesu nọ zuo ndi bu oda emu ichen-ichen ri a ku, chupusonme eje-mmon bu oda, o nini eje-mmon ndi hu ku oku makeni a maringuo wẹ onye o wu.

Jizosi E Zisonme Ozioma Ime Galili

(Luk 4.42-44)

³⁵ O ru uzọ-utuntun, ebe eki keleni fonchanpu, o nọ zopu egwa, jenne ebe ihian rileni, o nọ nọ ebefu mememe ekpere. ³⁶ Saimonu le ndi 'ya le wẹ wi nọ choma a. ³⁷ Ogen

wę gi hụn a, wę nọ sị a, “Ịhian ile rị a chọ ị.” ³⁸ Ọ nọ sị wę, “Nị enyi shizi ni obodo ndị ọzọ rị ẹhụ ebeni, keni m zizikwọ ozioma ime wę. Makeni 'ya wụ ihien m bịa d'e me.” ³⁹ Ọ nọ ghagbari azuun Galili ile, e zisonme ozioma ime ulo-ofufe wę rị ichen-ichen, a chupusonme eje-mmọn.

Jizosi A Zuọ Onye-oti

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Okenye ohu emu oti rị a kụ nọ bịa d'e kunrun Jesu, gbu osekpụ, rịoma a, sị a, “Omēni y'a choghọ, nibe ị saeka zuọ m, a rị m ochan.” ⁴¹ Omiken ẹ nọ me Jizosi, ọ nọ tinpu eka metu a, sị a, “A choghọ m! Dihin, n'i rị ochan!” ⁴² Ozigbo, oti hụ nọ gha ẹhụ a pu, ọ nọ rị ochan! ⁴³ Jizosi nọ zi okenye hụ lama ozigbo, oge nọ gi dokenmeguu a ẹka ntin, ⁴⁴ sị a, “A gwakwọle onye owule ihienni; ka, jen d'e we enwen i ghosi onye nchu-ejan n'o lele i, y'e weri ihien ndi hụ Mozizi ku ime Iwu gi chu-ejan, n'i gi ghosi wę ni y'a riguo ochan.” Ọ nọ sị a lama. ⁴⁵ Kani, okenye a ghaguu ebahun pu, ọ nọ kusunmede ihienni ebe ile. O kusenme ihienni, nke wu ni Jesu asazini ẹka puha ime obodo ebe ihian a nọ hụn a, kama, ọ ghasonme azuun ihian bileni, kani wę huzikwo a gha ebe ile a bịa ebahun d'e kunrun ẹ.

Isi Nke Ebuo

Jesu A Zuọ Onye-orọ

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Akpu-uhuhin ole a ghaguu, Jesu nọ kinhen Kapanom, ọ nọ kpogbari n'ọ rị ulo. ² Ndi bu oda nọ gbakikome, nke wu ni uzo eruzini wę, ke ime ulo ke ihun-ezi, o nwonzini ebe e ru ihian. Jesu hụ a gwa wę oku-Chuku. ³ 'Ya ke ikenye nọ buhen'e okenye ohu orọ kinmin; ikenye eno bu ẹ. ⁴ Makeni ahunni wę uzo d'e kunrun Jesu ufiri ni ihian jun ebahu, wę nọ nyinrin elu ulo, be oghe ye ẹ elu

ebe Jesu wuzo. E begu wẹ oghe ye ẹ, wẹ nọ gha ebehu do onye hu oro kinmin le ute ẹ ye ihun Jesu. ⁵ Ogen Jizosi gi hun okukwe wẹ, o nọ si onye hu oro kinmin, “Nwa m, a gbaghariguọ wẹ i njo i.”

⁶ O nwon ndi-nkuzi Iwu nodisonme ali ebahun, wẹ hu e ro ihieni ime obi wẹ, a si, ⁷ “Ki hain okennyeni gi e ku enina? O ri e ku aru! Onye e ri-eka a gbaghari njo wezuka Osolobue sọ?” ⁸ Ozigbo, Jesu nọ marin ime mmon ihien wẹ ri e ro ime obi wẹ. O nọ si wẹ, “Ki hain onu gi e ro udi iroroni ime obi unu? ⁹ Elee hun ka nfe: isi onye-oroni, ‘A gbaghariguọ wẹ i njo i’—ra isi a, ‘Lih i oto, heri ute i n’i jenme ijen?’ ¹⁰ Kani, ni m ghos i onu ni Nwa nke Ihian nwon iken o gi a gbaghari njo elu-uw a.” O nọ si onye-oru hu, ¹¹ “M si i, lihi oto, heri ute i, lama iwe i!” ¹² O nọ lihi oto, heri ute ẹ ozigbo, gha ebahun pu—id’anya wẹ ile; nke wu ni o tu wẹ ile anya, wẹ nọ jama Chuku mma, si, “Enyi ahuntuni ihien nọ enina mbu!”

Jesu A Kpo Livai

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ 'Ya Jesu nọ jennezi mkpenren mirin Galili. Igunrun ihian nọ fihunme ẹ, o nọ kuzi wẹ. ¹⁴ Ebe o ghafeko, o nọ hun Livai nwa Alifosi k'o nodi ali odu ndi ugwo-isi, o nọ si a, “Sonme m.” Livai nọ lihi oto, sonme ẹ.

¹⁵ Ogen Jesu gi ri e ri ihien-oriri iwe Livai, ndi bu oda ime ndi a na ugwo-isi le ndi ozo wẹ gi njo marin hu e son Jesu le umu-azuun a e ri ihien-oriri, makeni ndi ri e son n'ẹ bu oda. ¹⁶ Ogen ndi-nkuzi Iwu hun ri ime ndi Itu-Farisi gi hun ni 'ya le ndi njo hu le ndi a na ugwo-isi ri e ri ihien-oriri, wẹ nọ si umu-azuun a, “Ki hain o gi e du ndi a na ugwo-isi le ndi ozo wẹ gi njo marin e ri, a ra?” ¹⁷ Ogen Jesu gi nu ihien wẹ ri e ku, o nọ si wẹ, “Ndi eh u ri iken ara cho dibie, kama, ndi emu ri a ku wu ndi a cho dibie; ele ndi

ezi-omume ke m bia d'a kpo, kama, ndi njo ke m bia d'a kpo.”

Ajuju Banyeni Ibu-onu

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ O nwon ogen umu-azuun Jonu le ndi Itu-Farisi gi ri e bu onu. We no bia d'a ju Jesu, si, “Ki hain umu-azuun Jonu le umu-azuun ndi Itu-Farisi gi e bu onu, bu umu-azuun i a ra bu?” ¹⁹ Jizosi no za we, si, “Ni ndi bia agbamehuhuo bu onu ebe okennyer ri a gba ekukwo ri ime igunrun we? Mba nu! Ebe we le okennyer hu ri a gba ehuhuo ri, ebuko we onu. ²⁰ Kanj, ogen lala hun we jenkod'e gi wepu okennyer hu ri a gba ekukwo ime we, ogen hu, e bume we onu.”

²¹ “O nwonni onye e gi ekwa ohun a kwakin ekwa akan. O gi e kwakin e, nke ohun ahun e hekapu, o tikakenme.”

²² “O nwonzikwoni onye e gi ihien akan a gbaye manya ohun. O gi e gbaye e, manya hu a gbawapu a, ke manya ke ihien we gi gbaye e a la iwi. 'Ya wu, gi nwan ihien ohun gbaye manya ohun.”

Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken

(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ghako ime ugbo oka witi, ebe we ghako ime ugbo hu, 'ya umu-azuun a no ghorima oka-witi. ²⁴ 'Ya ndi Itu-Farisi no si a, “Ki hain we gi a gho ihien ugbo Uhuohin Izu-iken, we ri a dan Iwu.”

²⁵ 'Ya Jesu no si we, “'Ya wu, unu aguntuni ihien Defidi me ogen o gi nwe mkpa, ogen egun gi ri a gun iya le ndi we ile wi? ²⁶ K'o don banye ime ulo Osolobue ogen Abiata gi wu onye-isi nchu-ejan, ri bredi-nsod hu w'e bupuhani Osolobue, hun o me ni Iwu si ni onye ozod eriko a mmani ndi nchu-ejan; kanj Defidi ri e eri, yezikwo ndi 'ya le we wi.”

²⁷ Ya Jesu nọ nwan si, “Maḳe ọrịnimma ihian ke we gi tumẹ Ụhụọhìn Izu-ikẹn, egini we ufiri Ụhụọhìn Izu-ikẹn ke ihian. ²⁸ 'Ya wu ni mme wu Nwa nke Ihian wu Nna—ke ebe oku Ụhụọhìn Izu-ikẹn ri.”

Isi Nke Ẹtọ

Okennyẹ Ẹka Ohu Nwunhun

(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ya Jizosị nọ banyezi ụlọ-ofufe. Imẹ ụlọ-ofufe ebahun, o nwẹ okennyẹ ẹka ohu nwunhun rin'a. ² We nọ kemẹ Jesu nke ni we hun k'o jenkọ d'a zuọ a Ụhụọhìn Izu-ikẹn kenị we gi ẹ ma a ikpe. ³ 'Ya ọ nọ si okennyẹ hu ẹka nwunhun, “Puhā ihun ebeni.” ⁴ Ọ nọ si we, “Elee hun ke Iwu kwadon ni we e me Ụhụọhìn Izu-ikẹn? Imẹ ihian ihien ri mma ra ime ihian eje-ihien? Izuọ ihian ra igbun'ẹ?” Kanị a gba w'a nkintin.

⁵ Jizosị nọ gi iwe lehunmẹ we, makeni ọ fuka a ni obi we e zeke. 'Ya ọ nọ si okennyẹ hu, “Tinpụ ẹka i.” Ọ nọ tinpụ a, ẹka a nọ ri mma. ⁶ Ndi Itu-Farisi nọ pu; 'ya we ni ndi itu Herodu nọ zume umẹ ke w'a don gbu Jesu.

Eje-mmọn A Koma Jizosị Ẹnya

⁷ Jesu le umu-azuun a nọ pu, jenmẹ mkpenren iyi Galili; igunrun bugbu enwen ẹ oda nọ gha Galili sonmẹ ẹ. ⁸ Ndi bu oda ghazikwo Judia le Jerusalem le Idumia le azuun nokunmẹ Taya le Sidonu bia. Ndinu bia makeni we nu ihien ile Jesu ri e me. ⁹ Ọ nọ si umu-azuun a kwa-demen'ẹ ugbo-mirin make ufiri igunrun hu, amamgbe w'a kpangbu ẹ. ¹⁰ Makeni ndi ile emu ri a ku ri a fufa a kenị we metu a ẹka, makeni ọ zuoguọ ndi bu oda mbu. ¹¹ Ogẹn ọwule ndi eje-mmọn ri ime we gi hun a, a dannu w'a ali, yi oro, si, “Iyū wu Nwa Osolobue!” ¹² Ọ gbakemmẹ eje-mmọn ndi hu mkpinsin-ẹka, si we ekukwole onye ọ wu.

Jizọsị E Tume Ndi-ozì Pụ-ichèn Mmèbụọ

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Omèguu, Jesu nọ si elu oke, kpọ ndị hụn ọ chọ, wẹ nọ bịa d'e kunrun ẹ. ¹⁴ Ọ nọ họtị mmadụ mmèbụọ, kpọ wẹ ndi-ozì pụ-ichèn, ni wẹ du ẹ nọdì, n'o zipu wẹ d'e zi ozioma ¹⁵ lẹzikwọ nì wẹ hụn ụzọ nwẹ ikèn w'e gi a chupụ eje-mmọn. ¹⁶ Mmadụ mmèbụọ hụ o tume wụ: Saimonụ (hụn Jesu tu Pita); ¹⁷ Jemisi lẹ Jọnu—wẹ ẹbụọ wụ ụmụ Zẹbedi (ndi hụn o tu “Bonagesi”, 'ya wụ Ụmụ Akpabo); ¹⁸ lẹ Anduru lẹ Filipu lẹ Batolomi lẹ Matiu lẹ Tamosì lẹ Jemisi nwa Alifiosì lẹ Tadiosì lẹ Saimonụ hụn te rì ndi gi ẹka-ikèn e mē ni wẹ chupụ ndi Rom rì a kị alì wẹ, ¹⁹ lẹzi Judasi nwa Iskarotu hụn re Jesu ogeñ ikpazuun.

Jizọsị lẹ Bẹzibọ Onyẹ-isi Eje-mmọn ile

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ 'Ya Jesu nọ lama; igunrun ihian nọ gbakikomezi, nke wu nì 'ya lẹ ụmụ-azuun a ahundeni efe ri ihien-oriri. ²¹ Ogeñ ezi-lẹ-ulo Jesu wẹ gi nù a, wẹ nọ bịa nì wẹ weri ẹ, makẹlẹ wẹ nù kẹ ndi ihian rì e kusonmẹ, a sị, “Era a pumaguọ a!”

²² Ndi-nkuzi Iwu gha Jerusalem bịa nọ si, “Onyẹ-isi eje-mmọn ile wu Bẹzibọ rì imẹ ẹ; ikèn Bẹzibọ onyẹ-isi eje-mmọn ile k'o gi a chupụ eje-mmọn.” ²³ 'Ya Jizọsị nọ kpọzunhan wẹ ebe ọ rì, gi ilu gwa wẹ oku, sị, “Nani kẹ Ekwensu a dọn chupụ Ekwensu?” ²⁴ Alì-eze ọwulẹ kebeni, asakọzi ẹka wuzo. ²⁵ Ikpun-ulo kebeni, asaeka turu. ²⁶ 'Ya wu, omeni Ekwensu e buguọ lumani enwen ẹ, omeni o kebeguọ—ọ sakọ ẹka turu, nke ẹ a guguo!

²⁷ Kani, o nwonni onyẹ jenkọ d'a s'ẹka banye iwe dikèn, kiri ihien rì iwe ẹ mmani o bu ụzọ kenmeguu a—ogeñ hụ k'ọ nọ saeka banye, kiri ihien rì iwe ẹ.

²⁸ “M rì a gwa onu ezioku, wẹ sikọ d'a gbaghari njo ile ihian mē lẹ eje-oku ọwulẹ wẹ ku; ²⁹ kani agbaghariko wẹ

onye ọwụlẹ ku aru banyeni Mmon-nsọ, onye hu e meole njo itebite.” ³⁰ O ku ihienni makeni we ri a si ni “Eje-mmon ri ime e.”

Nne Le Umune Jesu

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Nne Jizosi le umune Jizosi no bia, turu ihun-ezi, zi ozi jenn'e, si a bia. ³² Igunrun ihian nodisonme ali, fihunme e; 'ya we no si a, “Nne i le umune i ikennyẹ le [umune i ikpoho] ri ihun-ezi, a ju ukwere i.” ³³ 'Ya o no shari we, si, “Onye wu nne m? Elee ndi wu umune-m-ikennyẹ?” ³⁴ O no lehunme ndi hu nodisonme ali, fihunmen'e, si, “Lee nne m le umune-m-ikennyẹ ebeni! ³⁵ Onye ọwụlẹ hun e me uche Osolobue wu nwe-m-okennyẹ le nwe-m-okpoho le nne m.”

Isi Nke Ẹno

Ilu Jesu Gi Onye-ugbo Ta

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Jesu no nodi mkpenren mirin Galili kuzimezi. Igunrun higbu enwen e ogbe no fihunme e, nke wu ni o no banye ime ugbo ri ime mirin ebahun d'a nodi ali, igunrun hu ile no nodi akpakali mkpenren mirin Galili ebahun. ² O no gi ilu kuzi we ihien bu oda. Ime nkuzi e, o si we, ³ “Gon ni ntin! O nwe onye-ugbo jen d'a gha mkpuru ime ugbo. ⁴ Ogen o gi ri a gha a, mkpuru ndi hu ime we a danye okp'uzo, nnunu no bia d'e ripu we; ⁵ mkpuru ndi hu ime we a danye ali omuma, ebe ejan rileni oda. O pupuha ozigbo, makeni o jenteni ime ejan. ⁶ Ogen anwun gi wa, o ma a, o no shinwun, makeni mkpogun aru a; ⁷ mkpuru ndi hu ime we a danye ime ogun, ogun ahun no sue, dungbu e, o mizini mkpuru; ⁸ kanu ndi hu ime we a danye ali ri mma, o pupuha, sue, du, mi mkpuru mmagi-mmagi: ndi hu ime

wẹ a bawaye ọzọ iri kwasị ọgụn, ndị hụ ime wẹ ọzọ ọgụn ẹtọ, ndị hụ ime wẹ ọzọ ọgụn isen.”

⁹ Ya ọ nọ sị, “Onyẹ nwọn ntịn o gi a nụ ihien, 'ya nù!”

Ihien Haịn O Gi E Gi Ilu A Kuzi

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ogen 'ya sọọ gi nọdị, ndị fihunmen'e lẹ ụmụ-azuun a mmẹbụọ hụ nọ juma a nkowa ilu hụ. ¹¹ Ọ nọ sị wẹ, “Ọnụ kẹ wẹ ye oghere ịmarin ihien-mini risonmẹ Alị-eze Osolobue, kanị nke ndị rị ogbe, ilu kẹ wẹ gi a gwa wẹ ihien ile; ¹² keni ihien hụ Ẹkukwo-nsọ ku hụn ọzọ mezu, Ẹkukwo-nsọ sị,

‘Wẹ siko d'e lee ilee

kalẹ eleghako wẹ ọzọ,

a nụ ọnunu-ọnunu

kanị aghotako wẹ,

amamgbẹ wẹ e gbehuto d'e kunrun Osolobue,

ọ gbaghari wẹ njọ wẹ.’ ”

Jesu A Kowa Ilu Hụ O Gi Onyẹ-ugbo Ta

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ 'Ya ọ nọ jụ wẹ, sị, “Ọnụ aghotanị iluni? Nani kẹ ụnụ e gi nwan ghota ilu ile?” ¹⁴ “M gi onyẹ-ugbo ahun e ku onyẹ rị a ghaye oku-Chuku. ¹⁵ Mkpuru ndị hụ danye ọkp'uzọ wụ oku ndị hụ wẹ ghaye, hụn o mē ni ogen wẹ gi nū a, Ekwensu nọ bịa ozigbo d'e wefụ oku hụ wẹ kụn ime wẹ. ¹⁶ Ndi hụ wẹ ghaye alị omuma wụ ndị hụ nū oku hụ, e gi wẹ ighoghọ nabanhan a ozigbo, ¹⁷ kanị, e nwe wẹ nkpogun; w'a tohụ ẹkẹrẹ sọọ. Nsongbu mọbụ ukpokpo gi ufiri oku ahun wẹ nū bịa, a danpụ wẹ ozigbo. ¹⁸ Mkpuru ndị hụ wẹ ghaye ime ogun wụ ndị hụ nū oku hụ, ¹⁹ kanị ufiri nị wẹ rị e hue uhue banyeni ihien ụwanị lẹ ni aku-lẹ-uba* ụwa rị a

* **Isi Nke Ẹnọ:19** “Aku-lẹ-uba” kẹ wẹ ka a kpọ, kanị Ika a kpọzi a ẹfee.

la wẹ ẹnya lẹ ẹgun ihien ndi ozo, wẹ ile banhan, a kpangbu wẹ oku hu, o mikozi mkpuru.

²⁰ Kanị ndi hu wẹ ghaye alị ri mma wu ndi hu nu oku hu, nabanhan a, mi mkpuru mmagi-mmagi uzọ iri kwasi ogun, ndi hu ime wẹ a bawaye uzọ ogun-eto, ndi hu ime wẹ a bawaye uzọ ogun-isen.”

Ukpẹ Ri Okpuru Afere

(Luk 8.16-18)

²¹ 'Ya Jizosi no siji we, “Onye e wehe ukpe e bu e e che okpuru afere, mọbu okpuru bedi? Ele enu obu-ukpe ke w'e bu e e che? ²² O nwonni ihien zuerini hun jenkoleni d'a wa, mọbu ihien owule wẹ kpume hun jenkoleni d'a wa.

²³ Onye nwe ntin o gi a nu ihien, 'ya nu!’”

²⁴ 'Ya o no si we, “E gikwo ni ihien unu nu e don! Mkpuru i gi mayeni ihian ke wẹ jenko d'e gi mayeni i, kanị wẹ sikọ d'a machedeni y'e. ²⁵ Makeni, onye hun nweni ke wẹ sikọ d'e yecheni; kale onye hun nwonleni a napude w'a ke hun o nwe.”

Ihien Jesu Gi Ihien-ugbo Ri E Sueni Kuzi

²⁶ Jesu no siji we, “Alị-eze Osolobue no ke ebe okennyẹ ohu no ghigha mkpuru ye alị ugbo, ²⁷ jenne—o hu a ranhin e tenhin uhinhin lẹ efinnai, ihien o kun no pu, sue, bu okennyẹ hu a marin k'o don me. ²⁸ Alị e gi eka a e yeni ihien-akunkun eka e sue, a mi mkpuru. O bu'zo gbapu, osisi e a puha, o mi mkpuru. ²⁹ Mkpuru karaguhu, okennyẹ ahun e weri ihien o gi a gho ihien-ugbo banye d'a ghoma a, makeni ogen igho-mkpuru e ruguo.”

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mostadi Ta

(Mat 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

³⁰ Jizosi no siji, “Kinị ke enyi e gi ma atu Alị-eze Chuku? Elee ilu ke enyi sikọ d'e gi kowa a? ³¹ O rike mkpuru mostadi, hun o me ni 'ya kachanrin ntin ime mkpuru osisi

ile; ³² kanị wẹ kụn a, o sue, o hi-ogbe karị ihien-akunkun ndi ọzọ ile w'a kụnye ime ugbo. Ọ wa agala hi-ogbe, nke wu ni nnunu a bja d'a kụ ẹkụ e ye elu ẹ.”

Ilu-ilu Kẹ Jizọsị Gi E Ku Oku

³³ Jesu nọ gisonme ilu bu oda nọ ẹnina gwa wẹ oku-Chuku; ọ gwa wẹ kẹ wẹ a sa ẹka ghotā; ³⁴ ọ gwani wẹ oku mmaka, ilu sụọ k'o gi gwachanrin wẹ oku; kanị, 'ya lẹ umu-azuun a sụọ nọdi, ọ kowachanrin ni wẹ ihien ile.

Jizọsị A kụsị Ebiri-mirin

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Ogen ẹnyasi uhuhin hu, Jizọsị nọ si wẹ, “Ni enyi fetu ni azuun mirinni hun-ebọ.” ³⁶ 'Ya wẹ nọ latọ igunrun ahun; umu-azuun nọ banye ime ugbo hu hun Jizọsị lẹ enwen ẹ ri ime ẹ, wẹ lẹ 'ya nọ gi ugbo ahun jenne. O nwezikwo ugbo ndi ọzọ son Jesu. ³⁷ Idenmizi, oken ebi nọ kpoma, ebiri-mirin nọ kponbanma ime ugbo hu, nke wu ni mirin e d'e jun ime ugbo. ³⁸ Kanị Jizọsị ri ibe azuun ime ugbo ahun, bu isi kwasị ofi-isi, a ranhin uran. Umu-azuun a nọ kpotiẹn ẹ, si, “Onye-nkuzi, y'a hunn'a ni enyi e d'a nwunhun!”

³⁹ Jizọsị nọ tenhin, jugbo ebi hu, si “ohimin” hu, “Kusi! Me juu!” Ebi ahun nọ kusi, uzọ ile nọ me rajuu. ⁴⁰ Ya Jesu nọ si umu-azuun a, “Ki hain egun gi a tu onu? Unu e ke nwekwọ nwan okukwe?”

⁴¹ Egun nọ tuma wẹ oda-oda, 'ya wẹ nọ juma ibe wẹ, si, “Onye wude onwan, o gi me ni kẹ ufere kẹ ohimin a gbaye ẹ?”

Isi Nke Isen

Jesu A Zuọ Okennyẹ Eje-mmọn Ri Ime ẹ

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Wẹ nọ fetu mirin Galili, pūha obodo ndị Gerasa (Gadara)*.

² Hụn Jizọsị gihụ gha ime ụgbọ hidan, 'ya okennyẹ ohu eje-mmọn rị ime ẹ nọ gha ikpekpe pūha d'e kunrun ẹ. ³ Ikpekpe ebahun k'o bi; o nwonni onyẹ e ri-eka e gbondonn'e, ọsọn'a nị wẹ gi ẹgan kpoma a. ⁴ Makeni mgbe ole-le-ole ke wẹ te gipụ ẹgan kpoma a ụkụ le ẹka: o tibepụ ẹgan ndị ahun, ọ kpagipụ igwe ndị ahun rị a ụkụ. O nwezini onyẹ a saeka e kwondonn'e. ⁵ Ọ wahunmẹ ikpekpe le elu ugu risonmẹ ebẹhụ, e yi oro, e gi omuma a dokika enwen ẹ ẹhụ, ke ukinkin ke efinnai.

⁶ Ogen o gi lecheni Jesu, 'ya ọ nọ gbaburu ẹ, gburu'ẹ osekpụ. ⁷ Ọ nọ gi oken olu yikenmẹ oro, sị, “K'i siko d'e gi m mẹ Jesu Nwa Chuku, Chuku Hụn Kachanrinni? E gi m ẹfan Osolobue rịọ i, eyele m afunfun!” ⁸ O ku ihienni makeni Jesu a siguol'a, “Iyụ wụ eje-mmọn, gha ime okennyẹ ahun pūha!”

⁹ 'Ya ke Jesu nọ jụ a, sị, “Kị wụ ẹfan i?” Ọ nọ shiari, sị, “Efan m wụ Igunrun, makele ẹnyi bu ọda.” ¹⁰ 'Ya ọ nọ rịokenmẹ Jesu y'a chupule wẹ ime ẹgbere hụ.

¹¹ Ogen hụ, o nwe igwee ezin rị a kpa nni elu oke nokunmẹ mkpenren ohimin hụ, ẹhụ ebahun wẹ rị. ¹² Eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ a, sị, “Chụ ẹnyi yesonmẹ ime ezin ndini; nị ẹnyi ban ime wẹ.” ¹³ Ọ nọ nị wẹ; 'ya eje-mmọn ndị hụ nọ gha ime okennyẹ hụ pūha, banyesonmẹ ime ezin ndị hụ, ezin ndị hụ ile nọ gi osọ kpọtụ, zunban ime mirin Galili ebahun, ragbu enwen wẹ. Ezin hụ ile rị ihien nọke nnu isen.

¹⁴ Ndi-ndu ezin ndị hụ nọ gbajenmẹ d'a gwa ndị obodo wẹ le umu-alị ndị rị ẹgbere hụ ihien meni. Wẹ ile nọ pūha d'e lee ihien meni. ¹⁵ 'Ya wẹ nọ bia d'e kunrun Jesu; wẹ nọ

* Isi Nke Isen:1 mọbu: Gegasa

hụ onye hụ igunrun eje-mmon te rị ime ẹ: ọ nọdihụ ali, o yi hụ ẹkwa, o gi hụ ezigbo uche ẹ—egun nọ tụ wẹ. ¹⁶ Ndi o me ẹnya nọ gwa wẹ ihien me okennyẹ hụ eje-mmon te rị ime ẹ ẹ ezin ndi hụ.

¹⁷ 'Ya wẹ nọ rịoma Jesu n'ọ gha ẹgbere wẹ pu.

¹⁸ Ogen Jesu gi banko ime ugbo, okennyẹ hụ eje-mmon te rị ime ẹ nọ rịo a n'o sọmẹ ẹ.

¹⁹ Kanị Jesu nọ ju, si a, “Laburu ndi nke i d'a gwa wẹ oken ihien Osolobue meni i, ẹ k'o mehan n'i omiken.”

²⁰ 'Ya okennyeni nọ pu, ghagbama obodo iri hụ nọgbamani w'a kpọ Dikapolisi, a gwa wẹ ihien Jesu men'ẹ. O nọ tụ wẹ ile nụ n'a ẹnya.

Jesu A Zuo Okpoho Ihien Ri A Gba, Kpotien Nwata Nwunhuni

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Ogen Jizosi gi gi ugbo-mirin fetuguzi mirin ahun, kinhenzi azuun hun-ebọ, igunrun hi-ogbe nọ fihunme ẹ mkpenren mirin ebahun. ²² Onye ohu w'a kpọ Jairosi, hun wu onye ohu ime ndi-isi ulo-ofufe nọ bia; ogen o gi hun Jesu, 'ya ọ nọ dannị Jesu ali; ²³ rịokenme ẹ, si, “Emu rị a kụ nwa m okpoho hun nta, o d'a nwun. Dodo bia d'e bu ẹka i kwasi a, zuo a, keni ọ rị ndun!”

²⁴ Ya Jizosi nọ sọmẹ ẹ. Igunrun hi-ogbe nozi sọmẹ wẹ, wẹ ile hụ a fufa Jizosi.

²⁵ Ime igunrun hụ, o nwe okpoho ihien rị a gba kete ahua mmebuo. ²⁶ O hunjugo ẹnya ẹka ndi idibie, d'e ru ni ihien a guu a ẹka, kanị, hun nke o gi dnhin, ọ hude a jowaye njo. ²⁷ Makeni ọ nugo banyeni Jizosi, ọ nọ gha azuun nokunme Jizosi ime igunrun hụ, metu ẹkwa a ẹka; ²⁸ makeni ọ si enwen ẹ, “Omeni m k'a sahu ẹka metu ẹkwa a ẹka, m siko d'a rị mma.” ²⁹ Hun o gihu metu ẹkwa Jesu ẹka, ihien rị a gban'a nọ kusị ozigbo—ke ehụ don me ẹ, ọ nọ marin n'ọ dnhinguo. ³⁰ Ozigbo, Jesu nọ marin ni iken

a ghaole ime e pu, o gbehuto ime igunrun hu, si, “Onye metu eka m eka?”

³¹ Umụ-azuun a no si a, “I hu a hun igunrun ihian ri a fufan'i, y'a jumazi ‘Onye metu m eka?’ ” ³² Kani Jizosi hukwo e lehunme enya n'ọ hun onye o wu. ³³ Makeni okpoho hu a maringwo ihien me n'e, ya o no gi egun le ehio-omuma-nni bia d'a dannị Jesu ali, gwapuchanrin a ezioku. ³⁴ Jesu no si a, “Nwa m, okukwe i e meguo i dnhin; lama, udon 'ya ri ni i, dnhinchanrin ime nsongbu i.”

³⁵ Ebe Jizosi rikwo e ku, ndi-ozu no gha iwe Jairosi bia, si a, “Nwa i a nwunhugwo, k'i nozi e songbuni onye-nkuzi?”

³⁶ Kani, ogen ihienni we ri e ku gi feban Jesu ntin†, o no si Jairosi, “Atule egun, ka kwerihu!”

³⁷ Jesu anini ndi ozu son e kari Pita le Jemisi le Jonu nwenem Jemisi. ³⁸ Ogen we gi ru iwe onye-isi ulo-ofufe hu wu Jairosi, Jesu a hun oken isusu le ndi ri a kwan ekwan, e goshi elu. ³⁹ Ogen o gi banye ime ulo, o no si we, “Ki wu isusuni? Ki onu ri a kwanni? Nwata ahun a nwunhunni, o rihu uran!” ⁴⁰ 'Ya we no muma Jesu emu. Kani, ogen o gi chupuguu we ile ezi, o no weri nedi le nne nwata ahun le umu-azuun a eto ahun ya le we wi, we ile no wiri banye mmughe ebe nwata hu dine. ⁴¹ 'Ya o no kwodon nwata hu eka, si a, “Talita, kum!” 'Ya wu, “Nwata okpoho, m si i lihi!”

⁴² Ozigbo, 'ya nwata ahun no lihi oto, jehunmeme. (Nwata hu wu nwa ahua mmebuo.) O no tukenme we ile enya. ⁴³ Jesu no dokenme we eka ntin, si we a gwakwole onye owule ihien meni, o no si we, ye nwata hu ihien-oriri ri.

† Isi Nke Isen:36 mabu: Kani, Jesu egonden ntin ihien we ri e ku.

Isi Nke Isin

Ndị Obodo Nazareti A Ju Jizosi
(*Mat 13.53-58; Luk 4.16-30*)

¹ Jizosi a gha ebehu pu, o no si obodo e wu Nazareti*, umu-azuun a no sonme e. ² O ru Uhuohin Izu-iken, o no kuzime ime ulo-ofufe. O tu ndi bu oda ri a nun'a enya, we hu a si, "Elebe ke okennyeni no nwonhen ihien ndini ile? Elebe k'o no nwonhen iken o gi a run oken orun-atumenya ndini o ri a run?" ³ Onwan ele Kapinta, nwa Meri? Onwan ele nwene Jemisi le Josisi† le Judasi le Saimonu? Ele enyi le umune-ikpoho ri ebene?" 'Ya ke izize e no ban we, we no legberi e.

⁴ Jizosi no si we, "W'a gbaye onye-amuma agbaye ebe owule wezuka ime obodo e le ebe ndi nke e ri le ime ezile-ulo a."

⁵ O sani aka run orun-atumenya ebehu, kari ndi buleni oda emu ri a ku o bu aka kwasu zuo. ⁶ O no tu a enya ni enwe we okukwe.

Jesu E Zipu Umu-azuun Mmebu Hu
(*Mat 10.5-10; Luk 9.1-6*)

'Ya ke Jesu no jensonmeme obodo-obodo mesonme ekere-ekere ri egbere hu, a kuzi we. ⁷ O no kpọ umu-azuun a mmebu hu, zipu we mmadu ebuo-ebu, ye we iken w'e gi a chupu eje-mmon. ⁸ O si we, unu jenkoni, ewerile ni ihien owule kari okpo: ewerile ni ihien-oriri mobu egbo, ebule ni ekpa. ⁹ Yiri ni akpukpo-uku; ka ewerile ni ewo ozọ che ni hun onu yi. ¹⁰ O siji we, "Ulo owule onu banye, nodi ni ebahun d'e ru mgbe unu gha obodo hu pu. ¹¹ Kani, obodo owule nabanhanleni unu, mobu ju ni egonko we

* *Isi Nke Isin:1* obodo o no sue † *Isi Nke Isin:3* Josefụ

onụ ntin, unu pụkọni, kpukpupu ni ejan ri onu uku toni we. Iya jenkọ d'a wuru ihien w'e gi shiagbu we eri."

¹² 'Ya we no jenne d'e gwasonne we roghari; ¹³ a chupusonne we eje-mmone bu oda, a tankpu ndi emu ri a ku uden olivu, a zuo we.

Onwun Jonu Hun E Me Mirin-Chuku

(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Eze wu Herodu no nu ihien ndini Jesu ri e me—makeni efan Jesu a kpogbariole. O nwe ndi ri a si, "Jonu hun e me mirin-Chuku ro, o ghaguo onwun lihi, 'ya hain o gi nwe iken o gi a run on-atumenya ndini." ¹⁵ Ndi hu ime we si, "Elaija ro." Ndi ozo si, "Onye-amuma ro—rike ndi-amuma mbu." ¹⁶ Kani, ogen Herodu gi nu a, o no si, "Jonu hun m bepu isi a ghaole onwun lihi."

¹⁷ Herodu ku enina makeni Herodu le enwen e zi we d'a nwunrun Jonu, ken e egbun, kpokin e ye ulo-ngan, make ufiri Herodias nwunye nweneg Herodu wu Filipo, hun Herodu jen d'a luma; ¹⁸ ufiri ni Jonu si Herodu, "Iwu ekwerini n'i weri nwunye nweneg i luma; i ri a dan Iwu Osolobue." ¹⁹ Ize Jonu no zeme Herodias; o te cho n'o gbu Jonu, kale o sani aka. ²⁰ Egun Jonu a tu Herodu makeni Herodu a maringho ni Jonu wu onye ezi-omume le onye ri nsọ, Herodu anini we gbu e. O suo Herodu n'o gon ntin oku Jonu osuon'a n'o gbu e mgbu obi ogen owule o gi nu a.

²¹ Omeagu, efe no puhani Herodias uhuhin hu we gi a nyanhan omumu Herodu. O ru uhuhin hu, Herodu no kpọ oriri hi-ogbe. Ndi o kpọ 'ya wu oriri wu ndi-isi Orun-ebo le ndi oki-agma, le ndi we marin amarin ime Galili.

²² Ogen nwa Herodu okpoho hun w'a kpọ Herodias[‡] gi

[‡] Isi Nke Isin:22 mbu: nwa Herodias okpoho

pụha, ten egu, o nọ sọ Herọdu lẹ ndi-obia a usọ o-da-oda; Herọdu nọ si nwata hu, “Riọ m ihien sọ n’i, m jenkọ d’e ye i y’e.” ²³ O nọ kun iyi, si, “Ihien owule i riọ m, m siko d’e ye i y’e, osun’a n’i si m kebe ali-eze m uzọ ebuọ ye i azuun ohu.” ²⁴ Nwata okpoho hu nọ jẹn d’a ju nne e, si, “Kinị ke m siko d’a riọ?” Nne e nọ za a, si, “Isi Jonu hun e me mirin-Chuku.” ²⁵ Ozigbo, o nọ gbakin-azuun buru eze, si a, “M cho n’i gi mgbadon^s ye m isi Jonu hun e me mirin-Chuku kiken!” ²⁶ Ihienni nọ fu eze, kanị, make iyi o kun lẹ ndi obia a, o chonị n’o si nwata-okpoho hu mba. ²⁷ O nọ zi onye-agma ime ndi ri e dun’e e che e nche jẹn d’e behe isi Jonu. Onye-agma hu nọ jẹn ime ulo-ngan, bepụ Jonu isi. ²⁸ O nọ gi mgbadon buhe e, bu e ye nwata-okpoho hu, nwata-okpoho hu nọ bu e jenni nne e. ²⁹ Ogen umu-azuun Jonu gi nu ihienni, we nọ bia d’e buru ehụ a li.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14)

³⁰ Ogen ndi-ozu hu pu-ichen gi lua, we nọ fihunme Jizosi; we nọ gwa a ihien ile we run lẹ ihien ile we kuzi. ³¹ O nọ si we, “Puha ni, ni enyi si ebe ihian bileni keni unu zu iken ekerere!” (O ku ihienni makeni ndi bu oda ri a bia, a la, nke wu ni Jesu lẹ umu-azuun a ahundeni efe ri ihien-oriri.) ³² Iya lẹ we sọ nọ banye ugbo-mirin si ebe ihian bileni. ³³ Ndi bu oda hun we ke we jenkọ, we nọ marin ni uwę rọ, ya we nọ gha obodo ri ichen-ichen weri uku gbama oso, buni we uzọ ru ebahun. ³⁴ Ogen Jesu gi gha ime ugbo puha, o hun igunrun ahun hi-ogbe, omiken we e jun e obi, makeni we nọ ke atunrun nwonleni onye-ndu, o nọ kuzime we ihien bu oda.

³⁵ Ogen eki gi gime, 'ya umu-azuun a nọ bia d’e kunrun e, si, “O nwonni onye bi ebeni enyi ri bu ohihị a gbamaguo;

³⁶ gbashia ndini ni we shi ali-ofia le obodo ndi mesonme eker-eke ri ehụ ebene d'e nonrin ihien we jenkọ d'e ri.”

³⁷ Jesu nọ si we, “Onu le enwen unu, ye ni we ihien we siko d'e ri.” We nọ ju a, si, “Ni enyi hun egho orun akpu-uhuohin ogun-iri nonye ndini ile bredi we k'e ri?” ³⁸ Jesu nọ si we, “Ogbe bredi ole ke onu gi? Jen ni d'e lele e.” Ogen we gi leleguu a, we nọ si a, “Ogbe isen le azun ebuo.” ³⁹ O nọ si we gwa ndi hu nodi ali okudu-okudu elu irurue ndun ri ebehu.

⁴⁰ Ndi hu nọ nodisonme okudu-okudu: ndi hu ime we madu ogun-isen, ogun-isen, ndi hu ime we iri-kwasi-ogunnai, iri-kwasi-ogunnai. ⁴¹ O nọ wesi ogbe bredi isen hu le azun ebuo hu enu, lee enya elu-igwee, ye Osolobue ekele. O nọ bebe bredi ndi hu buye umu-azuun a d'e ye we. O nọ kebezikwo ni we azun ebuo ndi hu.

⁴² We ile nọ rijunchanrin efọ. ⁴³ Ogen we gi tutukomeguu bredi le azun we rihodu, o jun ukpali mmebuo. ⁴⁴ Ikennyer ri ime ndi ri ihien-oriri hu wu mmadu ogun-iri kwasi nnu-mmebuo, 'ya wu nnu-uku isen.

Jesu E Jen Ijen Elu Mirin

(Mat 14.22-23; Jon 6.15-21)

⁴⁵ Jesu nọ zipu umu-azuun a ozigbo, si we banye ime ugbo keni we bu n'e uzọ si Besaida hun ri azuun ohimin hu hun-ebọ. 'Ya nwen nke nọ gbashia igunrun hu. ⁴⁶ Ogen o gi gbashia guu we, o nọ si elu ugu d'e me ekpere. ⁴⁷ O ru ogen enyasi, ugbo e ru etintinnai mirin ahun bu Jesu suo ri akpakali. ⁴⁸ O nọ hun a n'ọ ri a fu we orun inyanshi ihun makele ufere ri e bukin we azuun. Ihien rike okuloku eto utuntun, o nọ jehen ijen elu mirin d'e kunrun we. O te k'a ghafe we. ⁴⁹ Ogen we gi hun a k'o jenkọ ijen elu mirin, we ro ni onye-mmon ro, 'ya we nọ yi oro — ⁵⁰ make ni egun tuma we ke we ile hun a. Jesu nọ kuye ni we oku ozigbo,

si, “Mmẹ rọ, atụlẹ ni egun!” ⁵¹ Ya ọ nọ banye ni wẹ ime ụgbọ, ufere hụ nọ kụsi. Ọ nọ tūkenmẹ ụmụ-azụun a ẹnya, makẹni ⁵² aghọtani wẹ ọrụn-atụmenya ahun o gi bredi hụ rụn, makẹni obi wẹ ze eze.

Jesu A Zụọ Onyẹ Emu Rị A Kụ Imẹ Gẹnẹsarẹti
(Mat 14.34-36)

⁵³ Ogen wẹ gi fetugụ “ohimin” hụ, e ru wẹ obodo Gẹnẹsarẹti, wẹ nọ limẹ ụgbọ-mirin wẹ ebẹhụ. ⁵⁴ Ozigbo wẹ gha ime ụgbọ-mirin pụha, ndi rị ebẹhụ nọ marin ni Jesu rọ. ⁵⁵ Wẹ nọ gi ọsọ ghagbame egberẹ hụ ile, e gi ute e buhẹ ndi emu rị a kụ ebe ọwụlẹ wẹ nụ ni 'ya k'ọ rị. ⁵⁶ Ebe ọwụlẹ Jesu jẹn—kẹ obodo mẹ ntin kẹ hụn shia-efọ kẹ alifia, wẹ hụ e bu ndi emu rị a kụ a tọ ime afia, a rịọ Jesu ni wẹ metuhụ ntin ẹwuru ẹ ẹka; ndi ile hụn metụ a ẹka nọ dindhin.

Isi Nke Ẹsa

Ọdinali Ndi Nedi Kani
(Mat 15.1-9)

¹ Ndi Itu-Farisi lẹ ndi hụ ime ndi-nkuzi Iwu hụn gha Jerusalem bia nọ fihunmẹ Jesu. ² Wẹ nọ hụn a ni ndi hụ ime ụmụ-azụun a rị e gi ẹka rụni e ri ihien-oriri, ya wụ, ẹka wẹ kwoleni kẹ wẹ don a kwọ.

³ (Makẹni ndi Itu-Farisi lẹ ndi Ju ile ara ri ihien-oriri mmanị wẹ kwọ ẹka hụn wẹ gi e donmẹ enwen wẹ nsọ. W'e gi ẹ e mezu omenalị ndi nedi wẹ kani; ⁴ wẹ gha afia lua, eriko wẹ ihien ọwụlẹ mmanị kẹ wẹ chanchanguu enwen wẹ;* o nwonsonmezi imerinmẹ ihien w'e mẹ hụn wẹ gi e donmẹ omenalị; kẹ ichanchan mkpu, ite, lẹ ihien ndi ọzọ

* **Isi Nke Ẹsa:4** ...wẹ gha afia lua, eriko wẹ ihien ọwụlẹ mmanị kẹ wẹ chanchanguu enwen wẹ kẹ wẹ don a chanchan gi donmẹ enwen wẹ nsọ.

wẹ gi igwe mēme, hūn w'e gi e shi ihien-oriri lẹ ihien wẹ gi e dine.)

⁵ Ya ndi Itu-Farisi lẹ ndi-nkuzi Iwu ahun nọ nwan ju Jesu ajuju, si, “Kị hain umu-azuun i gileni e donme omenali ndi mbu, e gi eka runi e ri ihien-oriri?”

⁶ O nọ si wẹ, “Ezioku ke Azaya ku banyeni unu ndi ihunnai ebenu wẹ nọ de e ni:

‘Ndiri gi ugbon-onu

a gbaye m,

kalẹ obi wẹ

e teke ebe m ri;

⁷ ofufe olal'iwu

ke wẹ ri e fe m,

w'a kuzi omenali ihian tume

nọke si Iwu Osolobue ro.’

⁸ Onu e bu Iwu Osolobue che usuo, kwonkenme omenali ihian.”

⁹ O nọ si wẹ, “Onu marin ke unu don a kpachanpu enya a lato Iwu Osolobue, ken onu hun uzo e donme odinali unu! ¹⁰ Makeni, Mozizi si, ‘Gbaye nedi i lene i’, sizi, ‘Onye owule kpari nedi e mobu nne e, wẹ k'e gburiri a.’ ¹¹ Kani, unu si ni onye sihu nedi e mobu nne e, ‘E weguo m ihien nke m'e ye i ye Osolobue oyiye,’ ¹² ohun e higuo, unu a nikozu a meni nedi e mobu nne e ihien owule. ¹³ Enina ke unu gi e me oku Osolobue a pazile ire ken onu hun uzo chedon omenali unu a kuzi. Unu e mesonmezi ihien bu oda nọ enina.”

Ihien Ndi E Meru Ihian

(Mat 15.10-20)

¹⁴ Jesu nọ kpozunhanzi igunrun hu, si wẹ, “Onu ile, gon ni m ntin, ni unu ghota: ¹⁵ O nwonna ihien a banye ime ihian hun e merun'a. Kama, ihien gha ime ihian puha wu ihien e merun'a.” ¹⁶ [Onye nwe ntin o gi a nu ihien y'a

nu.] ¹⁷ Ogeṅ o gi na igunrun hụ tọ banye ime ụlọ, 'ya ụmụ-azụn a nọ sị a kowa nị wẹ ilu hụ. ¹⁸ 'Ya o nọ sị wẹ, "'Ya wụ, unu lẹ enwen onu aghotazikwoni? Unu aghotani nị ele ihien banye ime ihian e meru a?' ¹⁹ Makeni o banyeni ime obi e, kani, ime efọ a k'o banye, o gha erira shi mgbugbu-nsin." (O gi ihienni ku ni ihien-oriri ile ri ochan†.) ²⁰ O nọ sizi, "Ihien gha ime ihian puha wu ihien e merun'a. ²¹ Makeni, ime ihian, ime obi ihian, ke ihien ndini gha a puha: eje-iroro, udi ughere ri ichen-ichen, izun-ohin, igbu-ochu, ²² ina-nwunye-ihian le izo-uku-eye-ofia, enya-uku, ime ihien-ifenren, ndufie, obibi 'mme-nwon-enwen-m,' enya-ufu, nkuto, mpache le nzuzu. ²³ Ime ihian ke eje-ihien ndini ile a gha a puha, e meru a."

Okukwe

(Mat 15.21-28)

²⁴ Jizosi nọ gha ebehu buli, shi egbere Taya. O nọ banye ime ulo ohu; o te choni nị onye owule marin n'o ri ebahun, kani o sani eka zueri.

²⁵ Ozigbo, okpoho ohu eje-mmon ri ime nwa-a-okpoho nọ nu banyen'e, 'ya okpoho hụ nọ bia d'e gbun'e osekp.

²⁶ Okpoho ahun wu onye ali ozo, ele onye Ju; ndi Finishia mu a, Siria wu ali we. O nọ rijo Jesu n'o chupu eje-mmon hụ ri ime nwa a. ²⁷ Jesu nọ sị a, "Nị umueka rigude, makeni o rini mma nị ihian buru ihien-oriri umueka tuye ni nkite."

²⁸ 'Ya okpoho hụ nọ sị a, "Ezioku ro Di-nwonni-enyi; kale, nkite ri okpuru teburu e ri ifunfun ihien-oriri gha ebe umueka nọ e ri a danto ali." ²⁹ 'Ya Jesu nọ sị a, "Makẹ ufiri ihienni i ku, lama, eje-mmon hụ a ghaole ime nwa i pu."

³⁰ Ogeṅ o gi ru ulo, o nọ hun nwata hụ k'o dine elu bedi, eje-mmon hụ a puḡo.

Jesu A Zuo Onye Odin Ghaleni E ku Oku Ohunma

† **Isi Nke Ɛsa:19** Ya wu nị wẹ jenkọ d'a saeka ri wẹ ile.

³¹ Jesu nọ gha ẹgbere alị Taya pụ, ghashi alị Sidonụ pụha azụn obodo iri hụ nọgbamanị hụn w'a kpọ Dikapoli, hụn nọkunme “Ohimin” Galili. ³² We nọ wehe n'ẹ okennyẹ ohu, onye ntin-okin hụn ghaleni e ku oku ohunma, we nọ riọ Jesu n'o bu ẹka kwasị a. ³³ Jesu nọ weri ẹ pụ ebahun igunrun hụ ri. We ẹ si usuo ebe ihian rileni, o nọ ru mkpinsiin ẹka ye ẹ ime ntin, juu eson ye mkpinsiin-ẹka, gi eson hụ de ẹ ire. ³⁴ 'Ya o nọ lee enya elu-igwee, gi okwonlụa si, “Ɛfata.” Ɛfata wu “Shiapu”.

³⁵ Ozigbo, ntin okennyẹ hụ nọ shiapu, ire ẹ a topu, o nọ kume oku ohunma. ³⁶ Jizosi nọ si we agwale onye owule; kanị k'o don ri a gwa we ekule, erira ke we don ri e kikenme ẹ. ³⁷ O tu we ile enya oda-oda, we nọ si, “O me ihien ile ohunma! O mede onye ntin-okin numa ihien, mede onye odin kume oku!”

Isi Nke Ɛsato

Jesu E Ye Mmadu Nnu-iri Ihien-oriri
(Mat 15.32-39)

¹ Ogen hụ, igunrun ozọ hi-ogbe nọ gbakikome; o meguu, makeni ihien we siko d'e ri aria, Jizosi nọ kpọ umu-azuun a, si we, ² “Omiken igunrunni ri e me m, makeni mme le we a nopusole akpu-uhuohin eto, bu enwonzi we ihien we jenkọ d'e ri. ³ M si we bu egun lama, we siko d'a suohito uzọ makele ndi hụ ime we gha ebe tegbu enwen ẹ bia.” ⁴ Umu-azuun a nọ ju a, si, “Elebe ke ihian jenkọ d'a nọ hün bredi hün siko d'e jun ndini ile efọ ime ebeni ihian bileni?” ⁵ O nọ ju we, si, “Ogbe bredi ole ke onu nwon?” We nọ za, si, “Esa.” ⁶ 'Ya o nọ si igunrun hụ nodisonme alị akpakali; o weri ogbe bredi esa hụ, o yegu ekele, o nọ bebe we, we we ye umu-azuun a ni we ke ni ndi hụ 'ya, umu-azuun a nọ ke ni igunrun hụ 'ya. ⁷ We nwonzikwo azun me kirikiri

buleni oda; o yezikwo ekele make azun ndini we, o no si umu-azuun a kezikwo ni we 'ya. ⁸ Igunrun hu no ri, efo e jun we, ifunfun e hoduni hun we kponkikome jun ukpali esa. ⁹ Ndi ri ihien-oririni ri ihien rike mmadu nnu-iri. 'Ya o no gbashia igunrun hu. ¹⁰ Ya le umu-azuun a no banye ugbo-mirin ozigbo si egerere Damanuta.

Ndi Itu-Farisi Si A Ghosi We Ihien Ahima

(Mat 12.38-42; 16.1-4)

¹¹ Ndi Itu-Farisi no bia d'e kunrun Jesu, dosonme e ndondo, si a ghosi we ahima hun sikwo d'a ghosi we n'ogha elu-igwee bia. We gi ihienni shi n'egonyan. ¹² Kani, Jesu no sun oken uden, si, "Ki hain ndi agboni gi a cho ahima? Ezioku ke m ri a gwa onu, o nwonni ahima owule we jenkwo d'a ghosi agboni!" ¹³ O no na we to, banyezi ime ugbo-mirin, fetu azuun hun-ebwo.

Yisti Ndi Itu-Farisi Le Nke Herodu

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Umu-azuun a nyanhanni weri bredi; ogbe ohu suo ke we gi ime ugbo-mirin ebewu. ¹⁵ Jizosi no do we eka ntin, si we, "Elekwwo ni enya! Kpachanpukwo ni enya make yisti ndi Itu-Farisi le nke Herodu." ¹⁶ We no si ibe we, "O ku ihienni makeni enyi e gi bredi." ¹⁷ Jesu a maringwo ihien we ri e ku, o no si we, "Ki hain unu gi e ku oku bredi onu gileni? Unu e ke leghamakwo nwan uzwo? Unu e ke ghotamakwo nwan? A kpokingwo we obi unu?" ¹⁸ Onu nwe enya bu unu a ra gi e legha uzwo? Unu nwe ntin bu onu a ra gi we nu ihien? Unu a nyanhanni? ¹⁹ Ogen m gi bebe ni mmadu ogun-iri-kwasi-nnu-mmebuo ogbe bredi isen, ukpali ole ke ifunfun e we rihodu jun?" We no si a, "Mmebuo." ²⁰ O sizi we, "Ogen m gi bebe ni mmadu nnu-iri ogbe bredi esa, ukpali ole ke ifunfun e we rihodu jun?"

Wẹ nọ sị a, “Ẹsa.” ²¹ 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ e ke ghotakwo nwan?”

Jesu A Zuọ Okennyẹ Ẹnya-ishi Imẹ Obodo Bẹsaiḍa

²² E ru wẹ Bẹsaiḍa, wẹ nọ wẹheni Jesu okennyẹ ẹnya-ishi, riọ a n'o metu a ẹka. ²³ Ọ nọ weri okennyẹ hu ẹka, du ẹ pu imẹ obodo hu, ogeṅ o gi buguu ẹson che ẹ ẹnya, buguu ẹka kwasị a, ọ nọ ju a, si, “O nwongho ihien i hun?” ²⁴ Okennyẹ hu e lee ẹnya elu, ọ nọ si, “M hu e legha ihian, kanị wẹ nọ ke osisi ri e jẹn ijẹn.” ²⁵ 'Ya Jizosị nọ buzi ẹka che ẹ ẹnya; ọ kparapu ẹnya, ọ nọ leghamazi ụzọ, leghama ihien ile ohunma. ²⁶ 'Ya Jizosị nọ zi ẹ lama, si, “I lakoni, abanyekwole imẹ obodo d'a gwa wẹ.”

Pita E Ku Onyẹ Jizosị Wu

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Jesu le umu-azuun a nọ si obodo ndi me ekere-ekere hun nokunme obodo Sizeria-Filipi; ebe wẹ jenko, ọ nọ ju umu-azuun a, si, “Onyẹ ke wẹ si ni 'ya ke m wu?” ²⁸ Wẹ nọ za a, si, “O nwe ndi si ni i wu 'Jonu hun e me mirin-Chuku' ndi ozọ si, 'Elaija' ndi ozọ si, 'Onyẹ ohu imẹ ndi-amuma mbu.' ” ²⁹ Ọ nọ ju wẹ, si, “Onyẹ ke onu le enwen unu si nwan ni 'ya ke m wu?” Pita nọ za a, si, “Iyu wu Kraisti*, Onyẹ Hu Osolobue Tume.” ³⁰ Jesu nọ dokenme wẹ ẹka ntin, si wẹ agwakwole onyẹ owule onyẹ ọ wu.

Jesu E Ku E N'o K'a Nwun, Lihizi

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Jesu nọ kuzime umu-azuun a, ni, Nwa nke Ihian jenko d'a ta oken afunfun ri ichen-ichen, ndi-isi le ndi-isi nchuejan le ndi-nkuzi Iwu siko d'a ju a to. Wẹ jenko d'e gbu ẹ; kanị, hun m'ẹ akpu-uhuohin eto, o jenko d'a gha onwun lihi. ³² Ọ gwapu wẹ ihien ndini, o gini ilu ku ẹ. Pita nọ weri ẹ si usuo jugboma a. ³³ Kanị, o gbehuto, lee umu-azuun a,

* *Isi Nke Ẹsato:29 Mezaya*

o nọ jugbo Pita, si, “Gha ebe m ri pu, Ekwensu! Makeni y'a rini e ro nke Osolobue, kani, nke ihian!”

³⁴ O nọ kpozunhan igunrun hu le umu-azuun a, si we, “Onye cho n'ọ wuru nwa-azuun m, onye hu jenko d'a juriri enwen e, buru obe† e, sonme m. ³⁵ Makeni, onye owule cho n'ọ ghe isi, isi e jenko d'a to a; onye owule tuhu ndun a make ufiri mme le ozioma jenko d'a zuopuha ndun a. ³⁶ Elee erere ke ihian jenko d'e nwonhen omeni o nwonrin uwa ile kale o tuhu ume-ndun a? ³⁷ Eghere, kini ke ihian jenko d'a saeka ye gi gbari ume-ndun a. ³⁸ Onye owule hun ri e me ifenren m le ihien m ku ime agboni jogbu enwen e enya rileni uzọ ohu, mme wu Nwa nke ihian sikọ d'e me ifenren onye hu ogen mme le ndi mmon-ozu ri nso jenko d'e gi bia—ogen ahun m jenko d'e gi ogho Nedi m bia.”

Isi Nke Itenei

¹ Jesu nọ sizi we, “Ezioku ke m ri a gwa onu, o nwon ndi wuzo ebeni hun jenkoleni d'a nwun d'e ru mgbe we hun Ali-eze Osolobue k'o gi iken hi-ogbe bia.”

Jizosi E Nwonhuto

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Akpu-uhuhin isin a ghafegu, Jesu nọ weri Pita le Jemisi le Jonu, duru we shi elu-ugu jen elu oda-oda, ya le we suo nọ nodi ebegu. Id'enya umu-azuun a ebegu, Jesu nọ nwonhuto, ³ ekwa a nọ henrin nke ochan, e gbuke—nwunkari hun onye owule ri ime uwa jenko d'a saeka su we. ⁴ 'Ya ke Elaija le Mozizi nọ nwonpuha ebegu we ri, e

† **Isi Nke Ẹsato:34** Ogen ahun, ndi Rom e gi obe we gi osisi mema e gbu onye we ma ikpe-onwun. Onye hu e buru obe e sonme ndi-agma hun jenko d'a kpogbun'e. We kpomaguu a elu-obe, a nodi we ebegu e che nche d'e ru n'ọ nwunhun.

son Jesu e ku oku. ⁵ Pita nọ sị Jesu, “Onye-nkuzi, ọ rika mma nị enyi nọdichanrìn ebeni! Nị enyi mēme ọdụ ẹtọ, ohu jenkọ d'a wụ nke i, ohu wụ nke Mozizi, ohu wụ nke Ẹlajja.” ⁶ (Ọ marịnzị ihien o siko d'e ku, makeni egun rị a tū wẹ). ⁷ 'Ya orukpu nọ pūha d'e kpumẹ wẹ; olu nọ gha ime orukpu ebẹhụ hanpūha, sị, “Ọnwan wụ ezi Nwa m; gọn n'e ntin!” ⁸ Wẹ nọ lehunmẹ ęnya ozigbo, kanị a hunzini wẹ onye ọwụlẹ kari Jesu sọ.

⁹ Ogen wẹ lẹ Jizosị gi gha elu-ugu hụ hidanla, ọ nọ sị wẹ, “Agwakwọlẹ ni onye ọwụlẹ ihien unu hun d'e ru mgbe Nwa nke Ihan ghagụu onwun lihi.” ¹⁰ Wẹ nọleni gwa onye ọwụlẹ, kanị wẹ sọ nọdị, wẹ hụ e ku ẹ, a jū ihien “igha onwun lihi” wụ. ¹¹ Ya wẹ nọ jū Jizosị, sị, “Kị hain ndi-nkuzi Iwu gi sị nị Ẹlajja jenkọ d'e bu'zọ bīaguu?” ¹² Ọ nọ za wẹ, sị, “Ezioku rọ nị Ẹlajja siko d'e bu'zọ bīa keni ọ kwademēchanrìn ihien ile. Kị ọnu rozi nwan nị 'ya hain Ẹkukwọ-nsọ gi sị nị Nwa Nke Ihan jenkọ d'a ta oken afunfun, nị wẹ siko d'e legberi ẹ? ¹³ M rị a gwa unu nị Ẹlajja a bīaguo, kanị e meguo w'a ihien sọ nị wẹ—rīkẹ kẹ Ehuhuo-nsọ don ku banyen'e.”

*Jizosị A Zuo Nwata Okennyẹ Eje-mmon Rị Imẹ Ẹ
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)*

¹⁴ Ogen wẹ gi kunrun umu-azuun a ndi ọzọ, wẹ nọ hun igunrun hi-ogbe fihunmeni wẹ, lẹ ndi hụ ime ndi-nkuzi Iwu kẹ wẹ rị a doson wẹ ndondo. ¹⁵ Ogen igunrun hụ ile gi hun Jizosị, ọ tū wẹ ęnya ọda-ọda, wẹ nọ gbaburu ẹ d'e kele ẹ. ¹⁶ Jesu nọ jū umu-azuun a, sị, “Kini kẹ ọnu lẹ wẹ rị a do?” ¹⁷ Onye ohu ime igunrun hụ nọ za a, sị, “Onye-nkuzi, m wehẹ n'i nwa-m-okennyẹ; eje-mmon hun ghaleni a nị a e ku oku rị ime ẹ; ¹⁸ ogen ọwụlẹ o gi kwondon ẹ, o bu ẹ e gbe alị, ufofo a gboma a ọnu, ọ tama nkwenren-eze, ẹhiu a

ile e shiri. M sị umu-azuun i we chupu eje-mmọn hu, kani asani we aka.”

¹⁹ Jizosi no si we, “Euu, agbo nwonleni okukwe! Elee ogen ke m'e sonru unu nodi?! Elee ogen ke m'e dinruni unu ndidi?! Wehe ni ni m nwata hu!” ²⁰ We no wehe ni Jesu nwata hu. Hun eje-mmọn hu gihu hun Jesu, o no doma nwata hu, nwata hu no dan ali, kpereme, ufofo a gboma a onu. ²¹ Jesu no ju nedi nwata hu, si, “Kete elee mgbe ke ihieni bidon e?” O no si, “K'o ri nwa-ndu k'o doma a. ²² Imerinme ogen, o tu a e ye ime okun le ime mirin keni o gbu e. Kani, omeni i saeka me ihien owule, y'e me ni enyi omiken, yeni enyi aka.” ²³ Jesu no si a, “I si, ‘Omeni i saeka?’ O nwonni ihien we ghaleni e ri-eka e me ni onye nwe okukwe.” ²⁴ Ozigbo, nedi nwata hu no dankpogu ekwan, si, “E kwerigho m, ye ni m aka ebe m noleni nwe okukwe!”

²⁵ Ogen Jesu gi hun a ni igunrun ri a gbaha d'e kunrun we, o no jugbo eje-mmọn hu, si a, “Iyu eje-mmọn odin hun ri a napu watani iku-oku le inu-ihien, m si i gha ime watani pu! Abanzile ime e ozol!” ²⁶ Mmon hu no yi oro; o dokenmeguu nwata hu, o no gha ime e puha. Nwata-okennyeh hu no richanrin ke ozun, nkesini ndi bu oda no si, “O nwunole!” ²⁷ Kani, Jesu no kwondon nwata ahun aka, tu udon yen'e aka lihi, o no turu oto.

²⁸ Ogen Jizosi gi banyeguu ime ulo, umu-azuun a no ju a ebe ya le we suo ri a, si, “Ki hain enyi gileni saeka chupu a?” ²⁹ O no si we, “Ekpere* suo ke we gi a sa aka a chupu udini.”

*Jesu E Kuzi Oku Onwun A, Kuzi N'o K'e Lihi
(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)*

* **Isi Nke Itenei:29** mabu: ekpere le ibu-onu

³⁰ Jizọsị lẹ ụmụ-azụun a nọ pụ ebahun, ghasi Galili. Jesu achonị nị onyẹ ọwụlẹ marin ebe wẹ rị, ³¹ makēni ọ rị a kuzi ụmụ-azụun a, a sị wẹ, “Wẹ siko d'e we Nwa nke Ihian ye ndi siko d'e gbun'e; kani, wẹ gbuguu a, nke akpu-uhuhin eto, o lihi.” ³² Kani aghotanị wẹ ihien ọ rị e ku, bu egun anini wẹ ju a ụtaa.

Onyẹ Kachanrin Ibe E Imẹ Ụmụ-azụun Jesu?

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ E ru wẹ Kapanom, ogen wẹ gi banyeguu ime ulo, Jizosi nọ ju ụmụ-azụun a, si, “Ki unu ride a do ogen enyi gi ri uzọ?” ³⁴ Kani azani wẹ Jesu, makēni kẹ wẹ rị uzọ, wẹ rị a do onyẹ kachanrinni ime wẹ ile.

³⁵ Jesu a nodi ali, kpọ ụmụ-azụun a mmebuọ hu, si wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ cho n'ọ wuru onyẹ ibuzo, ya wuru onyẹ ikpazun, ya wuru odibo onu ile.” ³⁶ 'Ya o nọ weri nwata ohu, bu e tumẹ ihun wẹ. O nọ kon eka ye e olu, si wẹ, ³⁷ “Onyẹ ọwụlẹ nabanhan onyẹ ohu ime ndini make ufiri m, nabanhan m; onyẹ ọwụlẹ hun nabanhan m, ele mme k'ọ nabanhan, kani onyẹ hun zihē ni m k'ọ nabanhan.”

Onyẹ Ghaleni A Lu Onu Ogun Ri Azun Nke Unu

(Luk 9.49-50)

³⁸ Jonu nọ si Jesu, “Onyẹ-nkuzi, enyi hun okennyē ohu k'ọ rị e gi efan i a chupu eje-mmon, enyi nọ si a kusị a, makēni ọ rinị e son enyi.” ³⁹ Kani Jesu nọ si a, “Akusile n'a; makēni o nwonni onyẹ gi efan m runghu orun-atumenya hun siko d'e kujakenrin oku m. ⁴⁰ Makēni onyẹ ọwụlẹ hun ghaleni a lu enyi ogun ri azun nke enyi. ⁴¹ Ezioku kẹ m rị a gwa onu, onyẹ ọwụlẹ ye unu mkpu mirin ohu ra makele unu rị a za efan Kraisti, jenko d'a narin ugwo orun a.”

Ihien E Buhe Njo

(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² “Onye ọwụle hụn mę onye ohu ime ụmụka ndini kwerini ni m mę njo, ọ ka mma ni wę yime onye ahun ọlo hi-ogbe olu, tu a ye ime ohimin. ⁴³ 'Ya wu, omeni eka i a hain i mę njo, bepụ a. Ọ ka mma ni i gi ehụ zulenı oke banye ndun kari ni y'e nwongho eka ebuo, bu y'e si okun-mmon, okun hu ghaleni e tinyun. [⁴⁴ Oho ri ebahun a ra nwun, okun rin'a ara tinyun.] ⁴⁵ Omeni uku i a hain i e mę njo, bepụ a: ọ ka mma n'i dan nguro banye ndun kari ni y'e nwongho uku ebuo bu y'e si okun-mmon. [⁴⁶ Oho ri ebegu a ra nwun, okun rin'a ara tinyun.] ⁴⁷ Omeni enya i a hain i e mę njo, gupu a, ọ ka mma n'i gi enya ohu banye Ali-eze Osolobue kari ni y'e nwongho enya ebuo, a tu wę i ye okun-mmon. ⁴⁸ Oho ri ebegu a ra nwun, okun rin'a ara tinyun.”

⁴⁹ “We k'e gi okun mę ihian suo ke wę don e gi nnu e mę ihien a suo. ⁵⁰ Nnu ri mma; kanı, o tuhu usuo a, nani ke y'a don mę e n'ọ suomazi usuo? A no ni ke nnu ebe ibe unu ri; e mę ni ni udon a ri egbata onu le ibe unu.”

Isi Nke Iri

Jesu A Kuzi Banyeni Mkpechan

(Mat 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Jesu no gha Kapanom shi egbere Judia le n fetu Iyi Jodani. Igunrun ihian a gbakikomezi ebe o ri. O no kuzime we ke o don e mę ogen owule.

² 'Ya ke ndi Itu-Farisi no bia d'e kunrun Jesu, gi ajuju shin'e onyan, si a, “Iwu enyi e kwerigho ni okennyę kpechan nwunye e?”

³ O no za we, si, “Kini ke Mozizi gwa onu?”

⁴ We no si a, “Mozizi si ni okennyę jenko d'a saeka de ehuhuo-mkpechan, kpechan nwunye e.” ⁵ Kanı Jizosi no si we, “Ufiri ni obi unu e zeke k'o gi deni unu iwuni, ⁶ kale, gha isi mbidon ahun Osolobue gi ke ihien lala 'Osolobue

ke wẹ oken lẹ onyennyẹ' rịkẹ kẹ Ẹkukwo-nsọ don ku ẹ, ọ nọ si: ⁷ 'Makẹ onwan, okennyẹ sikọ d'a latọ nẹdi ẹ lẹ nne ẹ, d'a banye ni nwnyẹ ẹ, wẹ ẹbuọ e henrin ohu.' ⁸ Wẹ ẹbuọ a wuru ẹhu ohu. 'Ya wu, ẹlẹzi wẹ ẹbuọ, kanị ẹhu ohu. ⁹ 'Ya wu nwan nị ihien Osolobue wegbama, onyẹ ọwule ekebele ẹ."

¹⁰ Ogen wẹ gizi rị ime ụlọ, 'ya umu-azuun a nọ juzi a oku mkpechanni. ¹¹ Ọ nọ si wẹ, "Onyẹ ọwule kpechan nwnyẹ ẹ luma okpoho ọzọ, ghẹrẹ aghẹrẹ; o meọlẹ nwnyẹ ẹ njo. ¹² Erirazikwo, okpoho kpechan di ẹ, luma okennyẹ ọzọ ghẹrẹ aghẹrẹ—o zoguọ oku ye ofia."

Jesu A Gozi Umụ-ndu

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ O nwọn ndi rị e wehẹ ni Jesu umuẹka n'o metu wẹ ẹka, kanị umu-azuun a nọ jugbo ndi hu weheni wẹ. ¹⁴ Ogen Jesu gi hun a, iwe nọ we ẹ, ọ nọ si wẹ, "Nị nị umuẹka bia d'e kunrun m; akusile ni wẹ, makeni Alị-eze Osolobue wu nke ndi nọ enina. ¹⁵ Ezioku kẹ m rị a gwa onu, onyẹ ọwule nabanhanleni Alị-eze Chuku nọkẹ nwa-ndu, abanyeko a." ¹⁶ Ọ nọ pari umuẹka hu, bu ẹka kwasị wẹ, gozi wẹ.

Odafin Hu

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Ogen Jesu gi pukọ, okennyẹ ohu nọ gbaha d'e gbuñ'ẹ osekpụ, si a, "Onyẹ-nkuzi oma, ki m'e me hun m'e gi nwehen ndun-itẹbite?" ¹⁸ Jesu nọ si a, "Kị hain i gi kpọ m onyẹ-oma? O nwonni onyẹ rị mma wezuka Osolobue. ¹⁹ Y'a maringho ihien Iwu ku: 'Egbule ochu; agherele, ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; atunarinle ihian ihien ẹ, gbaye nedi i lẹ nne i.' "

²⁰ Okennyẹ hụ nọ sị Jesu, “Onyẹ-nkuzi, m hụ e dọnmẹ iwu ndịni ile kete m'a marinle ihien*”

²¹ Kani Jizosi nọ gi ihien-osusuo lee e, sị a, “O nwẹ ihien ohu ri a kọn'i: jẹn d'e rekwama ihien ile i nwẹ; we egbo e ye ndi igbenyẹ—y'e gi e nwẹ akụ-łẹ-uba ime elu-igwee, y'a bia d'e sọnmẹ m.” ²² Ogẹn okennyẹ hụ gi nū ihienni, o nọ rọnmẹ ihun, sukurū pū, makeni o nwẹ akụ-łẹ-uba oda.

²³ Jizosi e lehunmẹ ęnya, o nọ sị umu-azuun a, “N'ọ fuka orun ebe ndi idafin jenkọ d'a nọ banye Ali-eze Osolobue!”

²⁴ Okuni nọ tu umu-azuun Jizosi ęnya. Kani Jizosi nọ sizi wẹ, “Umu m, ni Ali-eze Osolobue fuka orun obanye! ²⁵ O ka nfe ni anyinnyan-mkpukpukẹ wu kamelụ ghafe ęnya olodẹn kari ni odafin banye Ali-eze Osolobue.”

²⁶ O tu wẹ ęnya oda-oda, wẹ nọ juma ibe wẹ, sị, “Onyẹ siko d'a sazi nwan eka nwẹ nzuopuha?”

²⁷ Jesu e lee wẹ, o nọ sị, “Ebe ihian ri, o nikọ mẹ, kani ele ebe Osolobue ri, makeni ihien ile ri nfe ebe Osolobue ri.”

²⁸ Pita nọ sị a, “Lee e, ęnyi a latoguo ihien ile sọnmẹ i.”

²⁹ Jesu nọ sị, “Ezioku kẹ m ri a gwa unu, o nwonni onyẹ hun o meni o giguọ ufiri mme le ozioma natọ ulọ, mọbu umunẹ-e-ikennyẹ mọbu umunẹ-e-ikpoho, mọbu nne e mọbu nedi e mọbu umu a mọbu ali o nwon, ³⁰ hun jenkoleni d'e nwehen ulọ le umunẹ-ikennyẹ le umunẹ-ikpoho le nne le umu le ali—nwonhen wẹ ụzọ ogun-isen, nwehenzikwo ukpokpo; nwehenzikwo ndun itebite ime uwa hun lalani. ³¹ Kani, ndi bu oda wu ibuzọ jenkọ d'a kpari azuun, ndi ikpazuun e buru ụzọ.”

Hun M'e Mgbe Eto Jizosi Ku Oku Onwun A Kuzi E N'o Shiko D'e Lihi

(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

* **Isi Nke Iri:20** Ndi Ju weri e ni ahua mmeto ke nwata-okennyẹ gi a marin ihien ri mma ęnya Osolobue le ihien rileni mma.

³² Jesu lẹ ụmụ-azụun a rị ụzọ hụn wẹ gi jẹnkọ Jerusalem. Jizọsị rị wẹ ihun, ọ hụ a tū ụmụ-azụun a ẹn्या; egun hụ a tū ndị hụn sọnkọni wẹ. Jizọsị nọ werizi uwe mmebuo si usuo, gwama wẹ ihien jenkọ d'e men'e; ³³ ọ si wẹ, “Gon ni ntin, enyi jenkọ Jerusalem; wẹ sikọ d'e we Nwa nke Ihian che eka ndi-isi nchu-ejan lẹ ndi-nkuzi Iwu. Wẹ sikọ d'a ma a ikpe-onwun, w'e ye ndi wuleni ndi Ju. ³⁴ Wẹ jenkọ d'a kpa a ye emu, ju a eson, fian a mkpinsin, gbu e; kanị hūn m'e akp'ohin eto o k'e lihi.”

Ihien Jemisi Lẹ Jonu Rio Jesu

(Mat 20.20-28)

³⁵ Ụmụ Zebedi wu Jemisi lẹ Jonu nọ puha ihun Jesu, si a, “Onye-nkuzi, o nwon ihien enyi cho ni enyi rio i; enyi cho n'i me ni enyi 'ya.”

³⁶ 'Ya o nọ si wẹ, “Ki onu cho ni m me ni unu?” ³⁷ Wẹ nọ si a, “Kweri ni onye ohu ime enyi jenkọ d'a nodi ali ekanni i, onye ohu a nodi ali eka-ekpen i, ime Ali-eze ogho i.”

³⁸ Kanị Jizọsị nọ si wẹ, “Onu a marin ihien unu ri a rio. Ni unu saeka ra mkpu afunfun m sikọ d'a ra mobu gha ime ihien m jenkọ d'a gha—hunjun enya ke mme?”

³⁹ Wẹ nọ si a, “Enyi jenkọ d'a s'eka.” Jesu nọ si wẹ, “Ezioku, onu jenkọ d'a ra mkpu afunfun m sikọ d'a ra, hunjunzikwo enya ke mme; ⁴⁰ kanị ele mme jenkọ d'e ku onye k'a nodi eka-ihien m mobu eka-ekpen m; nke ndi wẹ kwademe n'e ro.”

⁴¹ Ogen uwe iri hoduni gi nwan nu a, wẹ nọ bumeni Jemisi lẹ Jonu olulu. ⁴² Jesu nọ kpozunhan wẹ ebe o ri, si, “Onu a maringho ni ime ndi ali ndi ozo, ndi hun a kinị e me noke si wẹ nwon ndi wẹ ri a ki, ndi nwe okwa ri ime wẹ a ghosi ndi ri okpuru wẹ ni wẹ ka wẹ. ⁴³ Kanị emele ni erira; onye owule hun cho n'o me oken ihian ime unu sikọ d'a wuriri odibo unu; ⁴⁴ onye owule cho n'o wuru onye ibuzo

ime unu jenkọ d'a wuriri igbon onu ile — ⁴⁵ makeni, ke Nwa nke Ihan abiani ni we gba n'a odibo, kale, o bia n'o gba odibo, n'o ye ndun a, gi gbapuha ndi bu oda.”

*Onye Enya-ishi Njugbo Gbondonleni Okukwe e
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)*

⁴⁶ 'Ya we no ru Jeriko. Ogen 'ya le umu-azuun a le igunrun ihan sonkonj we gi gha ime Jeriko puko, onye enya-ishi ohu, hun a rio urio nodi ali mkpenren uzọ ebahun, efan a wu Batimiosj nwa Timosj. ⁴⁷ Ogen o gi nu ni Jesu onye Nazaretj ro, o no yime oro, sj, “Jesu! Nwa Defidi! Me ebere m!”

⁴⁸ Ndi bu oda ime ndi ri ebahun no jugbo a, sj a gba nkintin; kani o no yikenmede oro ahun, sj, “Nwa Defidi, me ebere m!”

⁴⁹ Jijosj no wuzo, sj, “Kpoha n'a.” We no kpọ onye enya-ishi hu, sj a, “Kwondon obi i, lihi otọ, o hu a kpọ i.”

⁵⁰ O no fe ewuru o yiye elu e tuhu, felihj otọ d'e kunrun Jesu. ⁵¹ Ya Jijosj no sj a, “K'i cho ni m me ni i?” 'Ya onye enya-ishi hu no sj a, “Onye-nkuzi, m cho ni m leghama uzọ.” ⁵² Jesu no sj a, “Jenme, okukwe i e meguo i ri mma.” Ozigbo, o no leghama uzọ, o no sonme Jesu.

Isi Nke Mmanai

*Jijos' A Banhan Jerusalem Rike Onye-mmeri
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)*

¹ Ogen we gi rume Jerusalem, nokunmememe Befejj le Betani, e ru we ehj Ugu Olivu, Jesu no zi umu-azuun a ebuo ozi, ² sj we, “Jen ni ime obodoni me ekererj ri onu ihun: hun unu gihu banye ime e, unu jenkọ d'a hun nwa-jaki we keleni nyintu we limeto; topun'a, onu e weheni m'e. ³ Onye sj unu, ‘Ki unu ri e meni ihienni?’ Sj n'a hu, ‘Nna cho a, o jenkọ d'e wekinhen e kikenni.’ ” ⁴ We

nọ jẹnme. Wẹ nọ hun nwa-jaki wẹ limetọ ihun-ezi ẹhụ ọnụmụzọ ogele ụzọ. Ogen wẹ gi ri a topu a, ⁵ ndi hụ ime ndi wuzo ebẹhụ nọ si wẹ, “Kị unu ri a topu ni nwa-jaki hụ.”
⁶ Wẹ nọ ku ihien Jesu si wẹ ku; wẹ nọ kweri ni wẹ weri ẹ.
⁷ Wẹ nọ weheni Jesu nwa-jaki hụ, gbama ẹwuru wẹ ye enu ẹ, ọ nọ nodi alị elu ẹ. ⁸ Kẹ Jizosị nyinkọ a, ndi bu oda nọ gbama ẹwuru wẹ e yiye elu ẹ ye ụzọ, ndi ozo nọ gha ofia tigrisonme agalaba osisi, gbama wẹ ye ụzọ. ⁹ Ndi hun ri ihun le ndi hun ri e sọnn'ẹ hụ e yi oro, a si,
 “Hozana!

Onye ahun gi ẹfan Di-nwonni-enyi bia wu onye Chuku gozi agozi! ¹⁰ Alị-eze hụ lalanị wu alị-eze Chuku gozi agozi —

Alị-eze nedi enyi kanị wu Defidi.

Ojija-mma ya ri ni Osolobue ebahun kachanrin elu e jen ime elu-igweel!”

¹¹ 'Ya Jizosị nọ banye Jerusalem, si Ulo-nso. Ọ nọ lehunmechanrin ihien ile. Kanị, ebe o meni ohihi a gbagu; 'ya le umu-azuun a mmebuo nọ si Betani.

Jesu A Bu Osisi Figi Hụ Onu

(Mat 21.18-22)

¹² Eki e fon, ebe wẹ gha Betani lala Jerusalem, egun hụ a gun Jesu. ¹³ O lee enya, ọ nọ lecheni osisi figi ehuhuo jun elu ẹ. Ọ nọ jen d'e lele kẹ mkpuru figi hụ elu ẹ. Kanị, ogen o gi ru ebahun, ehuhuo sọ k'ọ hun elu ẹ, makeni ogen figi gi a mi e ke ru. ¹⁴ Jesu nọ si osisi figi hụ, “O nwonni onye siko d'e rizi mkpuru i!”

Umu-azuun a nughọ kẹ o ku ihienni.

Jizosị E Jen Ulo-nso

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Jon 2.13-22)

¹⁵ Ogen wẹ gi ru Jerusalem, Jesu nọ si ime Ulo-nso, chupuma ndi ri a zu afia ebẹhụ—kẹ ndi ri e nonni kẹ ndi ri e reni. Ọ nọ hukpumesonme teburu ndi a gbahuto egbo

lẹ oche ndị rị e re nduru. ¹⁶ O nwonni onyẹ ọ nị bu ihien ọwulẹ ghafe ime Ulo-nsọ. ¹⁷ O kuzi ndi rị ebẹhụ, si, “Wẹ de ẹ ime Ekwkwo-nsọ, si, ‘Wẹ sikọ d'a kpọ Ulo m ulọ-ekpere ndi alị ile rị ichen-ichen’, kanị onụ e giguọ a henrin ebe ndi ohin a warị!” ¹⁸ Ndi-isi nchụ-ejan lẹ ndi-nkuzi Iwu a nụ ihienni, wẹ nọ choma ụzọ w'e gi gbu Jesu. Egun ẹ hụ a tū wẹ makẹlẹ nkuzi ẹ a nwunguọ igunrun hụ ile ri. ¹⁹ O ru enyasi, Jizosị lẹ umu-azun a nọ gha ime Jerusalem pu.

Jesu E Gi Osisi Figi Ahun Kuzi Okukwe

(Mat 21.20-22)

²⁰ Eki e fon ụzọ utuntun, ebe wẹ ghako ụzọ hụ, wẹ nọ hun nị osisi figi hụ a kpoğo nkun d'e ru nkpoğun. ²¹ Pita nọ nyanhan ihien menị, ọ nọ si Jesu, “Onyẹ-nkuzi, lee-o, osisi figi hụ i bu-onụ a nwunhunguọ!” ²² Jesu nọ za wẹ, si, “Nwẹ ni okukwe ime Osolobue. ²³ Ezioku kẹ m rị a gwa unu, onyẹ si uguni, ‘Wẹ buli i elu, tū i ye ime ohimin’ bu onyẹ hụ enweni obi ebuo, kama o kwerigho nị ihien o ku jenkọ d'e mẹ, wẹ jenkọ d'e men'e 'ya. ²⁴ Ifiri ẹ, m rị a gwa unu, unu mẹ ekpere rịo ihien ọwulẹ, kweri ni nị unu e nwehenguọ a, unu k'e nwonhen ẹ ²⁵ Ogen ọwulẹ i rị e mẹ ekpere, gbaghari—omeni o nwon onyẹ mẹ i eje-ihien, kenị Nedi i hun rị elu-igwee gbaghari i njo i.” ²⁶ [Kanị, omeni y'a gbagharini, Nedi i hun rị elu-igwee agbagharikokwo i njo i.]

A Ju Wẹ Jizosị Onyẹ Zi Ẹ

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Ya wẹ nọ banhanzi Jerusalem.

Ebe Jesu jenkọ ijen ime Ulo-nsọ, ndi-isi nchụ-ejan lẹ ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi-isi ndi Ju nọ bia d'e kunrun ẹ. ²⁸ Wẹ nọ ju a, si, “Elee iken k'i gi e mẹ ihien ndini wẹ? Onyẹ ye i ikenni?” ²⁹ Jesu nọ za wẹ, si, “M jenkọ d'a ju unu ajuju ohu; unu za m ajuju hụ, a gwa m onu iken m gi rị e mẹ ihien

ndini we: ³⁰ Mirin-Chuku Jonu me, o gha elu-igwee bia ra o gha eka ihian bia? Za ni m'a?" ³¹ We we no tugbama iroro, si, "Kini ke enyi jenkọ d'e ku? Enyi si, 'O gha elu-igwee, eka Osolobue, bia,' o jenkọ d'a si, 'Ki haịn nwan unu gileni kweyeni Jonu?'" ³² Kani enyi asiko, 'O gha eka ihian bia.' "

(Egun ri a tu we makeni ihian ile marin ni Jonu wu onye-amuma nke-esi.)

³³ 'Ya we no za Jesu, si, "Enyi a marin." Jesu no si we, "Mme nwen nke agwakokwo unu iken m gi e me ihien ndini we."

Isi Nke Mmēbuo

Ilu Jesu Gi Ndi We Ye Ugbo Lefu Enya Ta
(*Mat 21.33-46; Luk 20.9-19*)

¹ Jesu no tama ni we ilu, si, "Okennyeh ohu nwe ali vaini, hun o kenhunme ugba, guzi olu we no a pinpuha manyavaini ye ime e, tun ulo nche ime e, bu ya wu ali vaini che eka ndi siko d'a run n'a e-gbu-e-ke, o no jenne ali ihian.

² O ru ogen vaini, o no zijen odibo ohu d'e kunrun ndi hu ugbo hu ri eka d'e wehe hun we keton'a. ³ We no kwondon onye hu o zijen, gbu e ili, gbama a eka chupu. ⁴ Okennyeh hu no zijen ni we odibo ozo, we no ti e ihien isi, gbe ifenren ye e ihun. ⁵ O no zijenzi ozo, we no gbu e. Erira ke we mezi ndi bu oda o zijenzi; e gbu we ndi hu ime we ili, gbu ndi hu ime we ozun.

⁶ Onye ohu suo hodu o keleni zi: ezi nwa a. Omegu, o no zijen ni we nwa a, si, 'We jenkọ d'a gbaye nwa m.' ⁷ Kani ndi hu no si ibe we, 'Onyeni siko d'e weri uku e ile omegu, bia ni ni enyi gbu e keni ihien nke e ru eka wuru nke enyi!' ⁸ 'Ya we no kwondon nwa a hu, gbu e, gha ime ugbo hu tupu a."

⁹ “Kị ọnu ro nị 'ya kẹ onye hụ nwe ugbo hụ jenkọ d'e mē? O sikọ d'a bịa d'e tikpọ ndị hụ, we alị-vainị hụ ye ndị ọzọ.

¹⁰ Ụnu e ke guntu ẹ ime Ehubuọ-nsọ nị
'Omuma hụ ndị rị a tụn ụlọ jụ a wuruole omuma gi ụlọ.

¹¹ Di-nwonnị-enyi 'ya mē ẹ,
ihien a tū enya rọ ebe enyi rị! ”

¹² Makeni ndi-ndu ndi Ju a ghotaguo nị uwe k'ọ ta nị ilu hụ, wẹ te nọ cho nị wẹ nwunrun a, kanị egun ndi rị ebahun anini wẹ. Wẹ nọ la a to, gha ebahun pu.

Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi

(Mat 22.15-22; Luk 20.27-40)

¹³ Ya ndi-ndu nọ zi ndi hụ ime ndi Itu-Farisi lẹ ndi itu Herodu d'a cho ihien rị Jesu ọnu, nị wẹ gi ẹ kwondon ẹ.

¹⁴ Wẹ nọ bịa d'e kunrun Jesu, si a, “Onye-nkuzi, enyi a maringho n'i wu onye ezioku, nị y'a ra lee ihian enya ihun, y'a ra gbeyeni ihian, kama, y'a kuzi ụzọ Osolobue k'ọ rị. Gwa enyi nwan, ọ hughọ mma nị enyi kụ eze-kanị wu Siza ugwo-isi ra ọ rị mma? ¹⁵ Nị enyi kụ wẹ ra enyi akule?” Kanị, Jesu a hunguo a nị wẹ gi ero bịa, ọ nọ si wẹ, “Kị hain unu gi e shini m onyan? Wẹhe ni ni m akpuru egho dinariosi, nị m lele ẹ.”

¹⁶ Wẹ nọ wehen'e akpuru ego dinariosi ohu. Ọ nọ si wẹ, “Isi lẹ efan onye wu hunni?” Wẹ nọ si a, “Nke Siza rọ.”

¹⁷ Jizosi nọ si wẹ, “We ni ihien Siza ye Siza, ọnu e we ihien Osolobue ye Osolobue.” Ihien ọ za nọ tukenme wẹ enya.

Ajuju Banyeni Igha Onwun Lihi

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ O nwon ndi Itu-Sadusi bịa d'e kunrun Jesu. Ndi Itu-Sadusi weri ẹ nị ndi nwunni ara lihi. Wẹ nọ jụ Jizosi ụta, si a, ¹⁹ “Onye-nkuzi, Mozizi ye enyi iwu, si, ‘Omēni okennyē

a nwunhun, lato nwunye e, bu o munị nwa, nwene-ekennye y'a luma nwunye nwene e hu, keni o mudonni nwene e nwunhunni umu.' ²⁰ O nwon umune ikennye esa; onye ibuzo ime we a lu nwunye, o nwunhun bu o munị nwa. ²¹ Hun me we ebuo no luma okpoho hu, o nwunhunzi bu o munị nwa. Erira ke hun me we eto jenzi. ²² We mmadu esa lugbari okpoho hu, nwunhunchanrin, bu a munị we nwa. Omegu okpoho hu no nwunhun. ²³ Ogen ndi nwunni jenko d'e gi lihi, onye k'o jenko d'a wu nwunye e, ebe o me ni we esa lugbari a?"

²⁴ Jesu no si we, "Unu a marin Ekukwo-nso, onu a marin iken Osolobue, ya hain unu gi e fie uzo, ele 'ya? ²⁵ Ogen ndi nwunni siko d'e gi lihi, aluko we di le nwunye, eyeko we we luru, we jenko d'a ri ke ndi mmon-oziri elu-igwee. ²⁶ O me nke iweli ndi nwunni, unu e ke gun ime Ekukwo Mozizi, ebehu o no ku banyeni aku-ofia hu ri e nwun okun, ke Osolobue don si Mozizi, 'Mme wu Osolobue Ebrahim, Osolobue Aziki, ni Osolobue Jekopu?' ²⁷ 'Ya wu n'o wu Osolobue ndi ri ndun, ele nke ndi nwunhunni. Unu e fiechanringuo uzo."

Iwu Kachanrin Mkpa

(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Onye-nkuzi Iwu ohu no jenzunhan, nu ke we-we ri a do ndondo, hunzi ni Jesu za we ohunma, o no ju Jesu otaa, si, "Elee iwu kachanrin mkpa?"

²⁹ Jesu no za a, si, "Hun kachanrinni wu onwan: 'Onu ndi Izrelu, gon ni ntin! Di-nwonni-enyi wu Osolobue enyi, iya suo wu Nna.' ³⁰ 'I jenko d'e gi obi i ile le enwen* i ile le uche i ile le iken i ile nwe ihien-osusuo Di-nwonni-enyi wu Osolobue i.' ³¹ Hun me e ebuo wu onwan: 'Ihien ibe i

* **Isi Nke Mmēbuo:30** *ume-ndun*

sikọ d'a sụoriri i ke ihien enwen i don a sọ i.' O nwonni iwu ozo ka ndini."

³² Onye-nkuzi Iwu hu no si Jizosi, "Y'e kugho ohunma onye-nkuzi. Ezie k'i ku ni Di-nwonni-enyi sọ wu Osolobue, ozo ari a, ³³ leni igi obi i ile le nghoha i ile le iken i ile nwe ihien-osusuo Osolobue le ini ihien ibe i a sọ i ke ihien enwen i don a sọ i kachanrin ejan ile we dun okun le ejan ndi ozo ile mkpa a ri."

³⁴ Ogen Jizosi gi hun a n'o za ohunma, o no si onye-nkuzi Iwu hu, "Y'a nokunmeguo Ali-eze Osolobue."

Ogen onwan gi meguu, o nwonzini onye egun ni ju Jesu ajuju.

Ajuju Banyeni Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ogen Jesu gi ri ime Ulo-nsọ a kuzi, o no si, "Ki hai ndi-nkuzi Iwu gi e ku ni Kraisti wu nwa Defidi?" ³⁶ "Bu Defidi le enwen e ku oku ghahani Mmon-nsọ, si, 'Di-nwonni-enyi si Di-nwonni-m; nodi ali eka-nni m,

d'e ru mgbe m buguu ndi inenren i
che okpuru ukụ i'

³⁷ Ebe o me ni Defidi le enwen e kpo a 'Di-nwonni-m,' nani k'o don nwan wuru nwa Defidi?"

Ihien o ri e ku hu a sọ igunrun hu usuo.

Jesu A Do We Eka-ntin Banyeni Ndi-nkuzi Iwu

(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ K'o don ri a kuzi, o si, "Kpachanpu ni enya banyeni ndi-nkuzi Iwu, o sọ we ni w'e yi ekwa tueni a ghahunme; o sọzi we ni we e kele we ekele pu-ichen ime afia; ³⁹ o sọ we ni w'a nodi isi-ocho ime ulo-ofufe, a nodi isi-ocho we gha e ri oriri. ⁴⁰ W'e gi ero e rigbu ikpoho di we nwun le ulo we, e gi ekpere sueni e kpume e. Ikpe-omuma we jenkọ d'a ka njo."

Oyiye Ogbennyē Di E Nwun Ye
(Luk 21.1-4)

⁴¹ Jesu nọ nọdị alị bu ihun zinmē ebe w'e buche oyiye, e lee kẹ igunrun hụ rị e buche egbo ime ebēhū. Ndị idafin bu oda hū e buche egbo hini. ⁴² Ogbennyē ohu di ẹ nwun nọ bia d'e buche akpuru egbo kopa ẹbuo mē ekere, 'ya wu ikobo. ⁴³ Jizosi nọ kpọ umu-azuun a, si wē, “Ogbennyēni di ẹ nwun buchekari ihian ile hūn rị e buche ego ime ebe w'e buche oyiye. ⁴⁴ Makēni wē ile gha ime hūn bu oda wē nwe ye, kanị 'ya lẹ enwēn ẹ, k'o mēhan ogbennyē, yechanrin ihien ile o nwon, ihien ile o nwon hūn o gi bi.”

Isi Nke Mmēto

Jesu E Ku E Nị Wē Jēnkọ D'e Tikpọ Ulo-nso
(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Ogen Jizosi gi gha Ulo-nso puko, onye ohu ime umu-azuun a nọ si a, “Onye-nkuzi, lee ihien omuma ndini hi-ogbe-o! Lee oken ulo ndini magbu enwēn wē mma-o!”

² Jesu nọ si a, “Y'a hūn oken ulo ndini? O nwonni ogbe-omuma ohu hūn siko d'a hodū elu ibe ẹ, wē jēnkọ d'a tu wē ile ye alị.”

Nsongbu Lẹ Ukpokpo
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Ogen Jesu suo gi nọdị alị elu Ugu Olivu hūn rị nchetari ihun Ulo-nso, Pita, Jemisi, Jonu lẹ Anduru nọ bia d'e kunrun ẹ, ju a ajuju ebe 'ya lẹ wē suo rị a, si, ⁴ “Gwa enyi, elee ogen kẹ ihien ndini siko d'e mē? Kị wu ahima w'e gi marin nị ihien ndini ile e d'e mē?”

⁵ Jesu nọ gwama wē, si, “Kpachanpukwo nị enya amamgbe w'e dufie unu. ⁶ Ndị bu oda jēnkọ d'e gi ẹfan m bia, si, ‘Mmē wu Kraisti, Onye Ahun Chuku Tume!’ Wē siko d'e gi ẹ dufie ndi bu oda. ⁷ Ogen unu jēnkọ d'e gi nū ukwere

agha rị ichen-ichen le kari-kari agha ndi we risonme a lu, atukwole ni egun. Ihięn ndini jenkọ d'e me bu njedeme oge e ke ru.

⁸ Alị siko d'a lusun ibe we, ali-eze ohu jenkọ d'a lusun ali-eze ozo, ali-omahihie siko d'a rị ebe rị ichen-ichen; unwun siko d'a rị; kani, ihięn ndini no ke ebe ime nohu memę okpoho.”

Ukpokpo

⁹ “O me nke onu le enwen unu, kpachanpu ni enya; makeni we jenkọ d'e wejen onu ogwa rị ichen-ichen; we siko d'e gbu unu ili ime ulo-ofufe* rị ichen-ichen; onu jenkọ d'e wuzo ihun ndi-Govanọ rị a kini le ndi-nze make ufiri m—unu k'e gi e shia ni m eri ebe we rị.

¹⁰ We k'e bu uzo zigbariguu ndi ali ile ozioma. ¹¹ Oge we siko d'e gi nwunrun unu, we onu si ogwa, ehuele ni uhue ihięn unu jenkọ d'e ku, kale, ku ni ihięn owule Osolobue jenkọ d'e ye unu oge hu, makeni ele unu jenkọ d'e ku, kama, Mmon-nsọ siko d'e gi unu ku. ¹² Umune jenkọ d'e we umune we ye we gbu; ndi nedi jenkọ d'e we umu we ye we gbu; umu jenkọ d'a lusun ndi muni we, me we gbu we. ¹³ Ize unu jenkọ d'a ban ihian ile make ufiri m. Kani onye hu din ndidi d'e ru njedeme ke Osolobue siko d'a zuopuha.”

Eje-uru Hu

(Danelu 9.27; Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ “Kani, oge onu jenkọ d'e gi hun ‘Eje-uru ahun’ k'o wuzo ebe furuleni n'ọ rị (onye hun rị a gun ihieni 'ya ghoa a), oge hu, ndi rị Judia we gbasikwo elugu. ¹⁵ Onye hun rị elu ulo ehidangukwole banyemezi ime ulo n'ọ jenkọ d'e weri ihięn owule. ¹⁶ Onye rị ugbo

* *Isi Nke Mmęto:9* Iya wuzikwo ogwa obodo owule oge ahun.

ekinhenkwọlę d'e weri ękwa a. ¹⁷ O jęnkọ d'a fụ ndị rị ime lę ndị pa nw'ęka ọrun oęę hụ! ¹⁸ E mę ni ekpere amamgbe ọ gha e mę oęę oyi! ¹⁹ Makęni okęn afunfun jęnkọ d'a rị oęę hụ—udị hụn ritulęni, gha oęę Osolobue gi ke uwa d'e ru oęęni; udị a arikọzi. ²⁰ Omeni Di-nwonnini-ęnyi e te beluani oęę hụ, o nwonnini onye siko d'a s'ęka wanahinni. Kani, o giguọ ufiri ndị ọ hori, ndi nke ę, belua oęę hụ.”

²¹ “Oęę hụ, onye si i, ‘Lee ę, Kraisti rị ebeni!’ Mọbu, ‘Lee ę, ọ rị ebahun,’ ekwerikwọlę ihien ọ rị e ku. ²² Ndi kpo enwen wę Kraisti lę ndi-amuma-ntu jęnkọ d'a puha. Wę jęnkọ d'a runsonmę ọrun-atumęnya, ihien-ahima rị ichen-ichen keni wę dufie ihian, keni wę dufiede ndi Osolobue hori—omeni o te k'a ni wę mę. ²³ Kpachanpukwo ni nwan ęnya, n'a gwatoęuọ m unu!”

Ọbibi Jesu

(*Mat 24.29-31; Luk 21.25-28*)

²⁴ “Oęę hụ, oęę afunfun hụ ghafeguu, ęnya-anwun jęnkọ d'a gba ishi, ifon etikozi, ²⁵ kokise jęnkọ d'a gha elu-igwere a danye ali, iken rị elu siko d'e zinzin. ²⁶ Oęę hụ kę ihian ile jęnkọ d'e gi hụn Nwa nke Ihian k'o gi iken lę ogho hi-ogbe lala ime orukpu. ²⁷ O jęnkọ d'e zipu ndi mmon-ozie ę jęn ime uwa ile, d'e wegbama ndi nke Osolobue rị ebe ọwule—gha ebe uwa ru d'e ru ebe elu-igwere ru.”

Ihien Jesu Gi Osi Figi Kuzi

(*Mat 24.32-35; Luk 2.29-33*)

²⁸ “Gi ni osisi figi munrun ihien: Hun o gihu forima onu a marin ni udu-mirin e d'e bidon. ²⁹ Erira k'ọ rizikwo, oęę unu e gi hun kę ihien ndini rị e mę, unu a marin ni Nwa nke Ihian a riguo ehụ nsue, o ruguo onumuzo. ³⁰ Ezioku kę m rị a gwa onu, agboni a ghafeguko ihien ndini kebe mezu. ³¹ Elu-igwee lę uwa siko d'a ghafe, kani ihien ndi m ku a ghafeko.”

O Nwọnni Onyę Marịn Ụhụọhịn Hụ Mọbụ Ogęn Hụ
(*Mat 24.36-44*)

³² “Kani, o nwọnni onyę marịn ụhụọhịn o jęnkọ d'e mę mọbụ ogęn o jęnkọ d'e gi mę ime ụhụọhịn ahun, kę ndi mmọn-oziri elu-igwee kę Nwa; Chuku-Nędi sụọ marịn. ³³ Kpachanpụ ni ęnya, mụnrun ni ęnya, makeni unu amarịn ogęn o jęnkọ d'a wu. ³⁴ Ọbibia Nwa nke Ihian jęnkọ d'a rị kę ebe okęnyę ohu nọ jęnkọ alı-ihian, o nọ bu ihien ę che ęka ndi idibo ę, onyę lę orun a, onyę lę orun a; o nọ si onyę-nche 'ya cheme nche. ³⁵ 'Ya wu, mụnrun ni nwan ęnya, makele onu amarịn ogęn nna nwe ulọ e gi lua —kę ogęn ęnyasi k'o gi lua-o, kę ime abalı rọ-o, kę okpa kwan rọ-o, kę eki fonme rọ-o—o nwọnni onyę marinni. ³⁶ Omeni o bia idęnmizi, amamgbe o hun unu kę onu rị a ranhin uran. ³⁷ Ihien m rị a gwa unu kę m rị a gwa onyę owule: mụnrun ni ęnya!”

Isi Nke Mmęno

E Rini Wę Jesu Ngo

(*Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Jọn 11.45-57*)

¹ Ogęn o gi hodụ akpụ-ụhụọhịn ębụọ ni Mmęmme-Nghafe lę Mmęmme wę gi e ri Brędi nwọnlęni yisti o gi a fụ ru, ndi-isi nchụ-ęjan lę ndi-nkuzi Iwu hụ a chọ kę w'a dọn gi nzuzue nwunrun Jesu d'e gbu. ² Wę nọ si, “Ęnyi emekokwo a ogęn Mmęmme, amamgbe isusu gha a rị.”

E Hukpu Wę Jesu Uden

(*Mat 26.6-13; Jọn 12.1-8*)

³ Ogęn Jesu gi rị obodo Bętanı, iwe Saimonu hun emu oti te ku, e ri ihien-oriri, okpoho ohu nọ buhe ogo alabasta uden e shin ohunma jun ime ę; uden ahun nanran oda-oda —nadi kę wę gi memę ę. O nọ kuke ogo hụ, hu uden hụ kpu Jesu isi. ⁴ Kani ndi hụ ime ndi rị ebahun nọ weme iwe, a si

ibe wẹ, “Kị wẹ rị e wiwini udenni n̄anranni? ⁵ Nkẹ e rekari wẹ udenni ihien nọkẹ egbo ọrụn akp'ohin ọgụn-mmisen, we egbo ẹ ye ndi igbennye.” Wẹ nọ koriamani okpoho hu ọda-oda.

⁶ Kani, Jesu nọ si wẹ, “Hapun'a! Kị unu rị e songbun'ẹ? O feguọ m ofufe rị mma. ⁷ Onu le ndi igbennye rị ebeni oge ile, unu nwe iken meni wẹ ohunma oge ọwule unu cho; kani mme nwen esonko unu nodi ebeni oge ile. ⁸ Okpohoni a nwanguo iken ẹ; o hukpuguo m udenni ehio n'o gi kwademe olili m, o gini d'e ru. ⁹ Ezie, m rị a gwa unu ni ebe ọwule wẹ siko d'e zi ozioma ime uwa, wẹ jenko d'e ku ihienni o me, e gi ẹ a nyanhan a.”

*Judasị E Kweri N'ọ We Jesu Ye Wẹ
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)*

¹⁰ 'Ya Judasị nwa Iskarotu, onye ohu ime wẹ mmebuo hu nọ jenne d'e kunrun ndi-isi nchu-egan keni o hun uzọ re Jesu ye wẹ. ¹¹ Oge wẹ gi nu ihien o biani, efo nọ suọ wẹ usuo ohunma-ohunma; wẹ nọ kwe ẹ nkwa ni wẹ jenko d'e ye ẹ egbo. 'Ya o nọ choma efe o k'e gi we Jesu ye wẹ.

*Jesu Le Umụ-azuun A E Ri Oriri-Nghafe
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jon 13.12-30)*

¹² O ru uhuhin ibuzo Mmemme wẹ gi e ri Bređi nwonleni yisti o gi a fu, uhuhin hu wẹ gi e gbu ebulu Oriri-Nghafe, umu-azuun Jesu nọ ju a, si, “Elebe k'i cho ni enyi kwademe hun y'a nọ ri Oriri-Nghafe?”

¹³ 'Ya Jesu nọ zi mmadu ebuo ime umu-azuun a, si wẹ, “Jen ni ime obodo hu, okennyẹ ohu bu ite-mirin jenko d'e kunrun onu; sonmen'ẹ. ¹⁴ Si ni onye nwe ulo o jenko d'a banye, ‘Onye-nkuzi si, “Elee hun wu mmughe m ahun me le umu-azuun m siko d'a nọ ri Oriri-Nghafe?” ’ ¹⁵ O jenko d'a ghosi unu mmughe ohu shiani rị ibe elu, hun

wẹ kwademeguu ọhunma, nọ ni ebẹhu kwademe ni enyi ihien ile.”

¹⁶ 'Ya umu-azuun hu nọ shi ime obodo hu, hun ihien ile ke Jesu don ku; wẹ nọ kwademe ihien-oriri Nghafe.

¹⁷ O ru ogen enyasi, Jesu le umu-azuun a mmebuọ nọ bia ebẹhu. ¹⁸ Ogen wẹ gi nodiguu ali e ri ihien-oriri, Jesu nọ si wẹ, “Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ohu ime unu jenko d'e re m—onye mme le 'ya ri e ri ihien-oriri.”

¹⁹ Efo asuozini umu-azuun a usuo; onye-onye hu a si a, “Elekwo mme! Mme ro?”

²⁰ Jesu nọ za wẹ, si, “Onye ohu ime onu mmebuọ ro, onye hun mme le iya gba e suru bredi ime afere ohu e ri.

²¹ Eghẹ, Nwa nke ihian k'a la rike ke Ehuho-nsọ don ku; kan nsongbu jenko d'a ri ni onye hun siko d'e we Nwa nke ihian ye wẹ! O te ka onye hu mma ni amuni w'a!”

Oriri-nsọ

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

²² Ogen wẹ gi ri e ri ihien-oriri ahun, Jesu nọ weri bredi, o goziguu a, o nọ bebe e, w'e ye umu-azuun a, si, “Weri n'e, onwan wu ehu m.”

²³ 'Ya o nọ weri ope, o yeguu Osolobue ekele, o nọ ye wẹ ile 'ya. Wẹ ile nọ rarisonme. ²⁴ O nọ si wẹ, “Onwan wu edeke m, hun wẹ gi ufiri ndi bu oda hupu; edeke m, hun wẹ gi biye nkwerigbama * Osolobue tume egbata 'ya le ndi nke e. ²⁵ M ri a gwa unu ezioku, arakozim manya vaini d'e ru ogen m jenko d'a ra a nke ohun ime Ali-eze Osolobue.”

²⁶ Wẹ nọ bu ebu Mmemme-Nghafe; a buguu w'a, wẹ nọ gha ebahun jenme Ugu Olivu.

Jesu E Ku E Ni Pita Jenko D'a Ghorị N'ọ Marịn A

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Jọn 13.36-38)

* **Isi Nke Mmẹnọ:24** mọbu: nkwerigbama ohun

²⁷ Jesu nọ sị wẹ, “Ụnụ ile jenkọ d'a gba m tọ, makeni Ekukwọ-nsọ sị, 'M jenkọ d'e gbu onye-ndu atunrụn, atunrụn ile jenkọ d'a gbayiya!’

²⁸ Kanị m ghaguọ ọnwun lihi, m k'e bu ni unu ụzọ si Galili.”

²⁹ Pita nọ sị a, “Anakọ m'ị tọ! Oşuon'a ni ndi ozo ile a la ị tọ!”

³⁰ Jesu nọ sị Pita, “Ezioku ke m ri a gwa ị, ni tanni, ime abalini, okpa gini d'a kwan mgbe ebubo, i jenkọ d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m.”

³¹ Kanị, Pita e kusi e iken, sị, “O nwonni ogen m'e gi la ị tọ, oşuon'a ni mme le 'yu siko d'a nwun!” Umụ-azuun ile hodunị nọ kuzikwọ erira.

Jesu E Me Ekpere Ime Geshemani

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ya wẹ nọ shi ebe w'a kpo Geshemani, Jesu nọ sị umu-azuun a, “Nodi ni ali ebeni, ni m jen d'e me ekpere.” ³³ O nọ weri Pita le Jemisi le Jon jenme.

Ya obi nọ ferime e, obi eruzin'ẹ ali. ³⁴ O nọ sị wẹ, “Obi e d'a gbawapu m—o d'e gbu m; nodi ni ebeni, unu a munrun enya.”

³⁵ O nọ jenzukazi, tuha enwen e ye ali, kpe ekpere, ni mbuni o jenkọ d'a ni me, nke a napu w'a ogen afunfun hu.

³⁶ O nọ sị, “Baba, Baba Nedi m! O nwonni ihien i ghaleni a s'eka e me; napu m mkpu afunfunni. Kanị uche i me, ele nke m.”

³⁷ Ogen o gi kin-azuun, o hun wẹ ke wẹ ri uran. O nọ sị Pita, “Saimonu, ị ri uran? 'Ya wu y'a s'eka munrun enya mgbahunme okulokụ ohu?” ³⁸ O nọ sị wẹ, “Munrun ni enya; e me ni ekpere, amamgbe onu a danban ime onwunwan; mmon ihian a choghọ, kanị ndun guu ehụ.”

³⁹ O nọ puzi d'e mē ekpere, e mēzikwọ ekpere ohu hụ. ⁴⁰ O kinhenzi azuun ebe umu-azuun a ri, hunzi wē ke wē ri a ranhin—ezigbo uran gi wē, asani wē ẹka shiapu ẹnya. Amarinzini wē ihien wē siko d'a si a.

⁴¹ O kinhenzi nke mgbe eto, o nọ si wē, “Unu rikwo a ranhin, e zuru ikē? O higuo! Ogen e ruguo. Lee n'ē, e we wē Nwa nke Ihian che ẹka ndi-njo. ⁴² Lihi ni ni ẹni jēnme. Lee n'ē, onye ri e reni m e ruguo ehụ ebeni!”

A Nwunrun Wē Jesu

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Jōn 18.3-12)

⁴³ Ozigbo hụ, ke Jesu rikwo e ku oku hụ, Judasi, onye ohu ime umu-azuun a nọ bia, 'ya le igunrun busonme ihien ogun—ke opia-agma, ke egbe. Ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi zihē wē. ⁴⁴ (Onye hun ri e ren'ē wu Judasi gwa wē ihien wē siko d'e gi marin Jesu, si, “Onye hun m jenkō d'e su onu, iya wu onye hụ unu choko, nwunrun n'a, onu e kwonkenme e, duru e jēnme.”) ⁴⁵ Ogen Judasi gi nwan bia, o nọ jēnburu Jizosi, si a, “Onye-nkuzi!” O nọ su e onu. ⁴⁶ Ndi hụ nọ kwodon Jesu, nwunrun a. ⁴⁷ Kani, onye ohu ime umu-azuun a ndi ahun turu ebēhū nọ sepuha opia-agma, banpu odibo Onye-isi nchu-ejan ntin. ⁴⁸ Jesu nọ si wē, “Ki unu buhe ni opia-agma le egbe d'a nwunrun m—noke si m wu onye-ohin? ⁴⁹ M ri ime igunrun unu ime Ulo-nsọ uhuhin ile a kuzi, unu anwunrunni m. Kani ihien ndini ri e mē keni ihien Ehuhuo-nsọ ku hun uzo mezu.”

⁵⁰ Umu-azuun a ile nọ la a to, gbama oso. ⁵¹ Okorobia ohu, hun yihu ekwa line w'e yiye elu e suo, nọ sonme Jesu. Wē nọ dodon ekwa a, cho ni wē nwunrun a, ⁵² kani o nọ la ekwa a toni wē, gi oto gha ebahun gbapu.

E We Wē Jesu Jenni Ndi-isi Nkikwama

(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Jōn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Wẹ nọ weri Jesu si iwe Onyẹ-isi nchụ-ejan. Ndi-isi nchụ-ejan lẹ ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi-isi ile nọ gbakikome ebēhū. ⁵⁴ Kani, Pita sōnkọ Jizōsị; ẹgbata wẹ e teyezi ẹkẹrẹ. O banye ezi ọgwa Onyẹ-isi nchụ-ejan, o nọ sōn ndi-nche nọdị alị nyanma ọkūn. ⁵⁵ Ndi-isi nchụ-ejan lẹ Ndi-isi Nkikwama ile hū a chọ ihien wẹ k'e gi hangbu Jizōsị enen, keni wẹ gbu ẹ, kalẹ ahunni wẹ — ⁵⁶ ọsūn'a ni ndi bu ọda e buokinọlẹ Jesu ọnu, oku wẹ adangbamani. ⁵⁷ 'Ya kẹ ndi hū ime ndi ri ebēhū nọ lihi ọtọ, buokin Jesu ọnu, si, ⁵⁸ “Enyi nū k'o ku n'o jenkọ d'e tikpọ Ulo-nsoni wẹ gi ẹka tun, gi akpu uhuohin eto tun hun wẹ ghaleni e gi ẹka a tun.” ⁵⁹ Kani, eri wẹ a dangbamazikwoni.

⁶⁰ 'Ya kẹ Onyẹ-isi nchụ-ejan nọ lihi ọtọ ihun wẹ ile, ju Jesu nju, si, “O nwonnị ihien y'e ku banyeni ihienni ile wẹ ri e ku ni iya kẹ i me?”

⁶¹ Kani Jesu a gba nkintin, o shiarini ihien ọwulẹ. Onyẹ-isi nchụ-ejan nọzi ju a, si, “Iyū wū Kraisti, Nwa Onyẹ Hū Rīchanrin mma?”

⁶² Jesu nọ si, “Mmẹ rọ; ọnu jenkọ d'a hundẹ Nwa nke Ihian ebe o nọdị alị azuun ẹka-nni Osolobue, Onyẹ ahun iken ile wū nke ẹ, hunzi a k'o gi orukpu gha elu-igwee lala!”

⁶³ 'Ya Onyẹ-isi nchụ-ejan nọ tika ẹkwa 'ya lẹ enwen ẹ wū Onyẹ-isi nchụ-ejan, si, “Kị enyi rizi a choni osheri ozo?!”

⁶⁴ Unu a nuguo aruni o ku. Kị wū uche unu?” Wẹ ile nọ si ni ikpe-onwun a maguo a.

⁶⁵ Ndi hū ime wẹ nọ juma eson kpu Jesu, e kpume w'ẹ enya, fian a ihien, si a, “Bu amuma!” Ndi-nche nọzi weri ẹ, gbu ẹ ili.

Pita A Ghorị N'ọ Marin Jizosị

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Kẹ Pita ri ibe alị ime ezi-ogwa hū, okpoho ohu ime ndi idibo Onyẹ-isi nchụ-ejan nọ bia ebēhū. ⁶⁷ Ogen o gi

hụn Pita ebe ọ rị a nyan ọkụn, o bu ẹnya tuma a, si a, “Iyụ lẹ Jizọsi onyẹ Nazareti hụ wịzikwọ.”

⁶⁸ Kanị Pita nọ ghorị, si, “Amarinde m ihien i rị e ku, aghotanị m ihien i rị e ku.” Ọ nọ pụ ebẹhụ, si onụ-mgbon. 'Ya ke ọkpa nọ kwan.

⁶⁹ Okpoho odibo hụ a hụnzị a ebahun, ọ nọ gwama ndi wuzo ebẹhụ, si, “Onyeni wụ onyẹ ohu ime wẹ!” ⁷⁰ Kanị Pita a ghorizi.

O tebe, ndi turu ebahun nozi si Pita, “Ezioku-ezioku, i wụ onyẹ ohu ime wẹ, makeni i wụ onyẹ Galili.”

⁷¹ Kanị, Pita nọ buma enwen ẹ onụ, kunde Osolobue, si, “A marin m okennyeni onụ rị e ku oku ẹ.”

⁷² Ozigbo, ọkpa nọ kwan nke mgbe ebuo, ya Pita nọ nyanhan oku Jesu gwa a; ni “Okpa gini d'a kwan mgbe ebuo, i jenkọ d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m.” 'Ya ndun nọ guu a, ọ nọ kwan ezigbo ekwan.

Isi Nke Mmisẹn

E Weri Wẹ Jesu Jenni Paileti

(Mat 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Jọn 18.28-38)

¹ Hụn eki gihu fon, ndi-isi nchu-ejan lẹ ndi-isi lẹ ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi ile rị Ndi-isi Nkikwama nọ zu, tugbama iroro ihien wẹ siko d'e me. Wẹ nọ ken Jesu egbun, duru ẹ pụ, wẹ ẹ ye Paileti, hụn wụ Govanọ rị a kidon ni ndi Rom. ² Paileti nọ ju a, si, “Iyụ wụ Eze ndi Ju?” Jesu nọ za, si, “Iyụ ku ẹ.”

³ Ndi-isi nchu-ejan nọ kusonme ihien bu oda wẹ si ni 'ya k'o me. ⁴ Paileti nọ juzi a, si, “O nwonna ihien y'a za? Lee ihien ndini ile wẹ rị e ku ni iya k'i me.”

⁵ Jesu ekuzini ihien owule, nke wụ ni ọ tu Paileti ẹnya.

A Ma Wẹ Jesu Ikpe-onwun

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Jọn 18.39—19.16)

⁶ Ogen Mmemme-Nghafe owule, Paileti a gha ime ulongan e wepuha ni we onye ohu owule we cho. ⁷ Mmemme-Nghafeni, o nwon okennyehi ohu w'a kpo Barabasi hun ri ime ngan, iya le ndi ri a luson ndi-okiki; ndi ahun ya le we ri ime ngan gbu ochu ogen isusu. ⁸ Ya ke igunrun hu no nwan bia d'a ri Paileti n'o me ni we k'o don e me mbu, ⁹ Paileti no ju we, si, "Unu a chogho ni m hapu ni unu Eze ndi Ju?" ¹⁰ (Paileti ju we erira makeni o maringuo ni enyafu ke ndi-isi nchu-ejan gi we Jesu ye e.)

¹¹ Ndi-isi nchu-ejan no si igunrun hu gwa a n'o wepuha ni we Barabasi hun nke o gi wepuha Jizosi. ¹² Paileti no ju we, si, "Ki onu cho nwan ni m gi okennyehi unu a kpo 'Eze ndi Ju' me?"

¹³ We no yi oro, za, si, "Kpogbu e!"

¹⁴ Paileti no ju we, si, "Ki hain? Elee no k'o me?"

Kani, we no yikenmede oro, si, "Kpogbu e!!"

¹⁵ Makeni Paileti cho n'o me ihien siko d'a suo igunrun hu usuo, o no hapu Barabasi yeni we; o fianguu Jesu mkpinsin, o no w'e ye ndi jenkọ d'a kpogbu'e.

Ndi-agma A Kpa Jesu Ye Emu

(Mat 27.27-31; Jon 19.2-3)

¹⁶ Ya ndi-agma ri okpuru Paileti no weri Jesu si ezi-ogwa Paileti; we no kpogbama itu-agma we. ¹⁷ We no yime e ewuru nanranni e nwun ufie-roni, ufie-roni*; we no gi ogun kpa n'a okpu-eze, bu e che e isi. ¹⁸ 'Ya we no keleme e, a si, "Eze ndi Ju, isi i che!" ¹⁹ A fian w'a mkpinsin isi, jukpu e eson; e gbuni w'e oseku, e liyen'e aka. ²⁰ A kpagu w'a ye emu, we no yipu a efe popu hu, yimezi e nke e. 'Ya we no weri e d'a kpogbu.

* *Isi Nke Mmisen:17 ewuru ndi nze le ndi-idafin*

A Kpoma Wẹ Jesu Elu Obe

(*Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Jọn 19.17-27*)

²¹ E ru wẹ ụzọ, wẹ nọ hụn okennyẹ ohu w'a kpọ Saimonụ, ebe ọ gha alị ofia lala ime obodo. Ndi-agma hụ nọ wa a ye ẹ olu n'o buru obe ahun wẹ jenkọ d'e gi kpogbu Jesu. (Saimonụ wụ nedi Alezanda lẹ Rufosi, onye alị Sairini k'ọ wụ). ²² Wẹ nọ we Jesu si ebe w'a kpọ Gogota, hun wụ “Ebe Okpokom'isi.” ²³ Ebehụ kẹ wẹ nọ ye ẹ manya wẹ gwogbama 'ya lẹ ihien e lu ilu w'a kpọ Maa n'ọ ra, kanị Jizosi aran'a. ²⁴ 'Ya wẹ nọ kpoma a enu obe. Wẹ nọ kebe ekwa a, tū nkpo keni wẹ marin hun onye-onye jenkọ d'e weri.

²⁵ Okuloku itenei utuntun kẹ wẹ gi kpoma a elu-obe.

²⁶ Ihien wẹ deye elu obe ni iya kẹ wẹ gi ma a ikpe wụ “Eze ndi Ju.” ²⁷ Wẹ kpoma Jizosi lẹ ndi ohin ebuo elu-obe ichen-ichen; onye ohu ri elu obe ri eka-ihien Jizosi, hun-ebu ri elu-obe ri eka-ekpen ẹ, ²⁸ [keni ihien Ekukwo-nsọ ku hun ụzọ mezu—makeni Ehuhuo-nsọ si, “Wẹ gun a yeni ndi a dan iwu.”] ²⁹ Ndi ghafekoni hụ e finfin isi, a kpari ẹ, a si, “Ha! Eļe i si n'i jenkọ d'e tikpo Ulo-nsọ, gi akpu-uhuhin eto tundonzi e?! ³⁰ Zuopuha nwan enwen i! Gha nwan elu obe hu hidan.”

³¹ Ndi-isi nchu-egan lẹ ndi-nkuzi Iwu huzi a kpa a e ye emu ime igunrun wẹ, a si ibe wẹ, “Ọ zuopuha ndi ozo, kanị ọ sani eka zuopuha enwen e! ³² Onye nwen si n'ọ wụ Kraisti, Eze ndi Izrelu, 'ya gha nwan elu obe hidan, keni enyi hun, kweri!”

Ndi ohin ebuo hụ wẹ kpoma wẹ lẹ iya huzikwo a kpari ẹ.

Jizosi A Nwunhun

(*Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Jọn 19.28-30*)

³³ O ru ogen enya-anwun gi a ri isi, alị hụ ile nọ gba ishi d'e ru okuloku eto efinnai hụ. ³⁴ Ogen ihien nọke okuloku

etọ gi ku, Jesu nọ gi oken olu yi oro, si, “Eloị! Eloị!! Lama Sabakitani?!” hụn wu “Osolobue m! Osolobue m!! Kị hain i gi gbakito m azuun?!”

³⁵ Ndi hu ime ndi wuzo ebefu a nu ihien o ku, we no si, “Gon ni ntin, o ri a hi Elaija!” ³⁶ Onye ohu ime we no gba oso, weri eru suru manya ru-uka, fa a ye onunu mkpinsin, ye e ra, si, “Cheri ni, ni enyi lele ke Elaija jenkọ d'a bia d'e wetu e enu obe!”

³⁷ 'Ya Jesu nọ gizi oken olu yikenme oro, kwonbepu.

³⁸ Ekwá wé gi gbónbepu Ebefu- kachanrin-nsọ ime Ulo-nsọ nọ bawapu ebuo gha elu d'e ru ali. ³⁹ Oki-agma hūn wuzo ihun e ebefu a hūn ke Jesu don nwun, o no si, “Ezioku-ezioku, onyeni wu Nwa Osolobue.”

⁴⁰ O nwonghozi ikpoho ndi hu ri a gha ebe teni e lee ile; ndi hu ime we wu: Meri onye Mag'dala le Salomi le Meri nne Jemisi hun-nta le Josisi†. ⁴¹ Ikpoho ndini wu ndi e son Jesu, e yen'e eka, e jenn'e ozi ogen o gi ri Galili. Ikpoho ndi ozọ bu oda son e bia Jerusalem rizikwo ebahun.

E Li We Jesu

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Jon 19.38-42)

⁴² O ru enyasi Uhuohin hu, ebe o meni Uhuohin- nkwademe ro, 'ya wu ohi gbama Uhuohin Izu-iken e ru, ⁴³ 'ya Josefụ onye obodo Arimatia no jen d'e kunrun Paileti. Josefụ wu onye we marin amarin ime Ndi-isi Nkikwama. O rizikwo ndi ri e che obibia Ali-eze Osolobue. O no wepu egun enya, buru Paileti, si a ye e ehio Jesu. ⁴⁴ Ogen Paileti gi nu ni Jesu a nwunole, o tu a enya. O no kpo oki-agma hu, ju a k'o teguo Jesu nwun. ⁴⁵ Ogen o gi nuguu ihien oki-agma hu za, o no si Josefụ jen d'e buru ehio hu. ⁴⁶ Josefụ no nonrin ekwa line, butu ehio Jesu elu obe, gi ekwa hu fuma a, bu e che ime ili we gu rike okporo

† **Isi Nke Mmisen:40** Josefụ

ye ime ɔmuma zeni ke we e me. 'Ya o no gi ɔmuma hi ogbe nukin onu ili hu. ⁴⁷ Meri onye Mag'dala le Meri nne Josisi† ri ebahun e lee ile, we no hun ebe we buto ehụ Jesu.

Isi Nke Mmisin

Jesu A Gha Onwun Lih

(*Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10*)

¹ Ogen Uhuohin Izu-iken gi ghafeguu, Meri onye Mag'dala le Salomi le Meri nne Jemisi no nonrin ihien ndi e shin ohunma keni we jen d'e gi e te ehụ Jesu. ² Uzo-utuntun uhuohin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuohin Sonde), ogen anwun gi wama, we no jenne ili Jesu. ³ Ogen we gi jenko, we hu a ju ibe we, si, "Onye jenko d'e nupu ni enyi omuma ri onu ili?" ⁴ Ogen we gi ru ebegu, lee enya, we no hun a ni e nupugule we omuma hu hibu enwen e ogbe. ⁵ 'Ya we no banye ime ili hu, we no hun okorobia yi ekwa ochan tueru ali k'o nodi ali eka-nni, o no tu we enya.

⁶ Okennye hu no si we, "Atule ni egun; onu ri a cho Jesu onye Nazareti, hun we kpogbu. O lihiguo! O rizi ebeni. Lee ni ebe we te buto a! ⁷ Jen ni nwan d'e zi umu-azuun a le Pita ni 'O buruguo ni unu uzo shi Galili; ebegu ke unu siko d'a no hun a—k'o don gwa onu.' "

⁸ 'Ya we no gha ili hu puha, gbama oso, makele o tu we enya, tu we egun. O nwonna onye we gwa ihien owule uzo makeni egun ri a tu we.

[We no be ni Pita le ndi 'ya le we wi ihien ndini nke-nke. Omeuu, Jesu le enwen e no zipu umu-azuun a, we gha owuwa-enya-anwun ru ndidan enya-anwun, we d'e zi ozi nzuopuha-itebite, ozi hu ri nso, ri ndun jennin ejen. Isee.]

† **Isi Nke Mmisɛn:47** Josɛfu

Meri Onyẹ Mag'dala A Hụn Jesu Ogeṅ O Gi Ghagụu Onwun Lihi

(*Mat 28.9-10; Jọn 20.11-18*)

⁹ Uz'utuntun uhuoḥin ibuzo ime izu-uka (hun w'a kpọ uhuoḥin-uka tanni), ogeṅ Jesu gi ghagụu onwun lihi, o nọ bu'zọ nwonpuha ebe Meri onyẹ Mag'dala ri—Meri onyẹ Mag'dala hun o gha ime e chupu eje-mmon esa. ¹⁰ O nọ jenme d'a gwa ibe e ndi we ile wi e son Jesu, ebe we ile sukuru, a kwan ekwan. ¹¹ Kanj, ogeṅ we gi nu k'o ku ni Jizosi rizi ndun, n'ọ hunguọ a, egini w'e don.

Jesu E Nwonpuha Ebe Umụ-azuun A Ebuo Jenko Emausu Ri

(*Luk 24.13-35*)

¹² Onwan e meguu, 'ya ke Jesu nọ gi udi ozo nwonpuha ebe umu-azuun a ebuo jenko ali-ofia ri. ¹³ We nọ kin-azuun d'a gwa umu-azuun a ndi hoduni, kanj egizikwoni w'a don.

Jesu E Nwonpuha Ebe Umụ-azuun A Mmanaj Ahun Ri

(*Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Jọn 20.19-23; Orun Ndi-Ozi 1.6-8*)

¹⁴ Omeuu, Jesu nọ nwonpuha ebe umu-azuun a mmanaj ahun ri e ri ihien-oriri. O nọ jugbo we make obi-ebuọ we le obi we zeni, make ni egini we ihien ndi hunn'a n'ọ ghaguo onwun lihi gwa we don. ¹⁵ O nọ ye we iwu, si, “Ghagbame ni uwa ile d'e zi ihian ile ozioma. ¹⁶ Onyẹ owule hun kwerini, e me we e mirin-Chuku, jenko d'e nwe nzuopuha; kale, onyẹ owule hun kwerileni, ikpe jenko d'a ma a. ¹⁷ Ahima ndini siko d'e son ndi kwerini: we siko d'e gi efan m chupu eje-mmon; we jenko d'a su asusu ndi ozo ri ichen-ichen we marinleni; ¹⁸ we k'a saeka gi eka buru agwo; we ri nshi, o nwonni ihien o jenko d'e me we; we jenko d'e bu eka kwasị ndi emu ri a ku, a dinhin we.”

E We Wẹ Jesu Si Elu-igwee

(*Luk 24.50-53; Orun Ndi-Ozi 1.9-11*)

¹⁹ Oge Di-nwonna-enyi wu Jesu gi gwaguwu umu-azuun a oku ndini, Osolobue no we e si elu-igwee d'a ndi ali ekan ni Osolobue. ²⁰ 'Ya umu-azuun a no jenne d'e zi ozioma ebe ile, Di-nwonna-enyi no nyeni we, e gi orun-atumanya o gi ri e son e a ghosi ni ozi we wu ezioku.]

Elu Ọhụn: Èkùkwọ-Nsọ (Azụn Ọhụn rịn'a)
Revision of New Testament in Ika

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a subgroup of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789037056

Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 19 Oct 2021

31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1